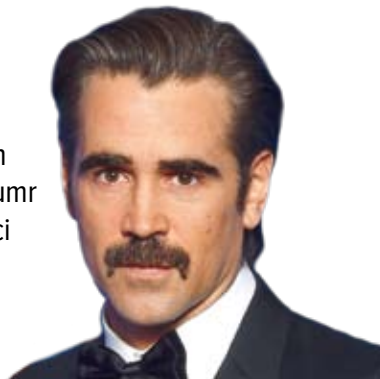

MLADÁ FRONTA a.s.

Mám sakra štěstí

Irský herec Colin Farrell hovoří o svém nejnovějším filmu Humr a popisuje spolupráci s řeckým režisérem.

KULTURA

str. 19

Oblíbený vůdce Si Ťin-pching

Čínského prezidenta zařadil časopis Time mezi stovku nejvlivnějších lidí světa. Vládne druhé největší ekonomice.

PROFIL

str. 6-7

CZK/EUR • 27,065 / -0,030 Kč **CZK/USD** • 24,267 / -0,066 Kč **PX** • 888,93 / -0,25 % **EUROSTOXX 50** • 2986,73 / -1,83 % **ZLATO** • 1218,30 \$ / +0,21 %

KOMENTÁŘ: BABIŠ UDĚLAL Z ANO HRADNÍ STRANU / str. 18

Krátce

Cena práce v Česku výrazně vzrostla

Hodinové náklady práce v Česku na konci minulého roku podražily meziročně téměř o devět procent. Rychlejší tempo zaznamenalo v EU jen Rumunsko. **str. 3**

Část Národního divadla jde do dražby

Přes čtvrtstoletí staré spory kolem takzvané restaurační budovy Národního divadla směřují k rozuzlení. Nemovitost vlastněná společností Themis se bude v květnu dražit. **str. 10**

Spekulanti sázejí na prolomení kódu Applu

Akcie Sun Corporation, jejíž izraelská dcera spolupracuje s FBI proti Applu, letí strmě vzhůru. Letošek pro ni přitom měl být propadák. **str. 12**

Američané se vracejí k velkým vozům

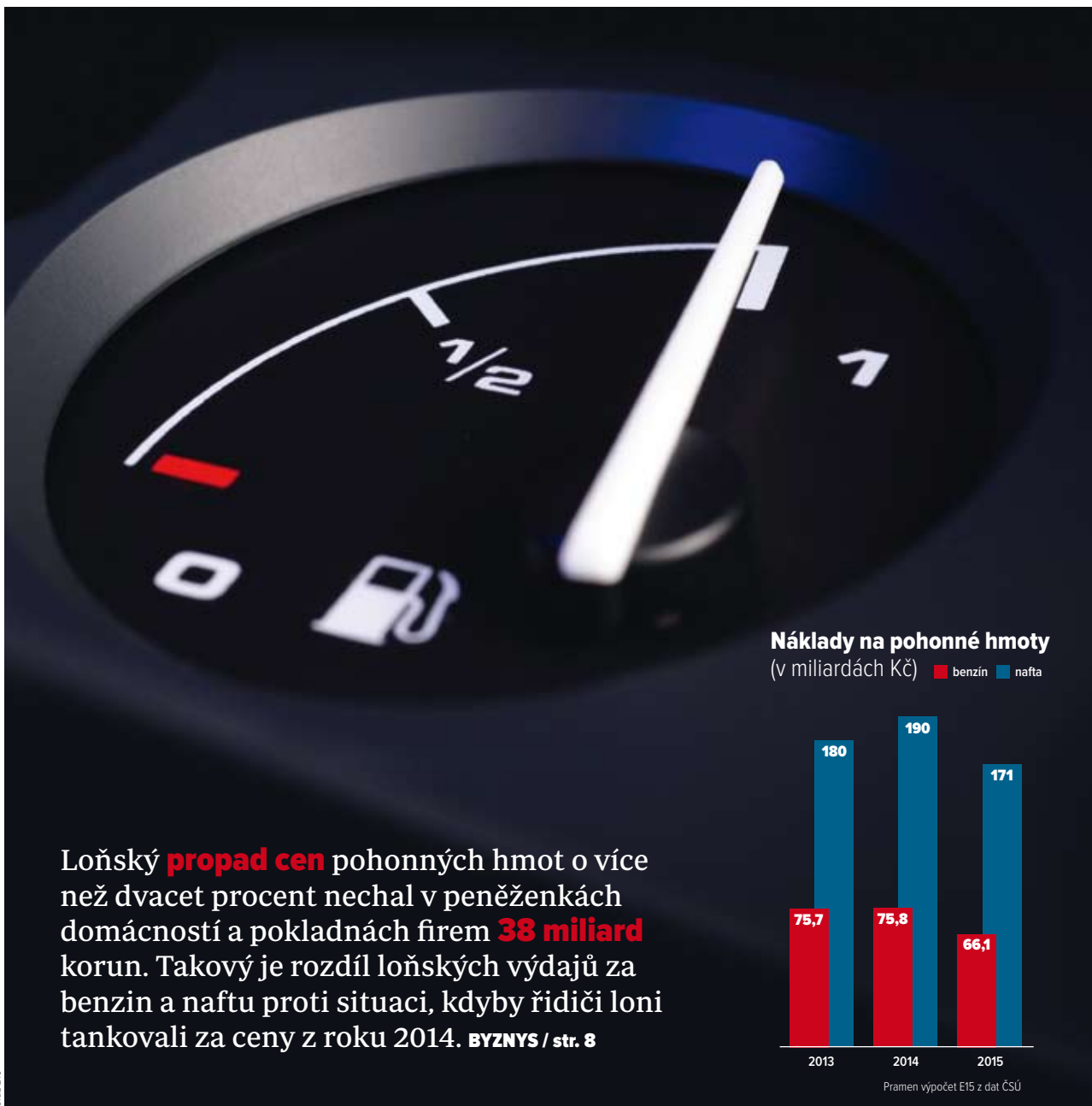
V USA se opět probudil hlad po velkých autech. Například se zdvojnásobil odbyt prostorného Dodge Grand Caravanu. **str. 13**

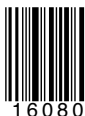
twitter.com/e15news

PAVEL TELIČKA: Prezident Zeman na adresu našich spojenců a organizace, jejíž jsme součástí, mluví hůř než ortodoxní komunisté.

Ušetřené miliardy

Kolaž E15

9 771803 454307 16080

Zápisník
Dušana Kütnera

Přát smrt je v módě

Přesně před rokem vjel do Česka konvoj americké armády. Letos pro změnu část společnosti v čele s prezidentem Zemanem a Jaroslavem Tvrdíkem urputně vítá především své vlastní spojence z geograficky právě opačné strany, z Číny. Po všech těch ódách o investicích a partnerství s někým tak nevypočitatelným, jako je vrcholný představitel totalitního komunistického režimu, si člověk nemůže nevzít onen ďábelský úsměv Bohuša z filmu Dědictví aneb Kurvahošigutntag poté, co znovu zdědí miliony dolarů a hospodě říká: „Tak. A teď si vás koupím všechny.“

Slovy z jiného známého filmu Pelišků lze konstatovat, že se nám tady v Česku, podle jakéhosi průzkumu dvacátém sedmém nejšťastnějším státě světa, rozmohl takový nešvar. Přát někomu smrt. V diskuzích na sociálních sítích je to už běžný standard, ale chytly se toho i známější jména. Jiří Vyvadil přeje smrt ukrajinské vojačce držící hladovku, jistý Jiří Jeřábek vyhrožuje vystřílením redakci České televize a autor seznamu Židů v Česku Adam B. Bartoš zase zve dobrovolníky na trénink střelby. Důvod? To, že po více než roce demonstrací, na kterých se jen řeční a řeční, prý není od věci přijít s něčím novým. „Slova je potřeba vystřídat skutky,“ napsal v pozvánce na trénink střelby. Asi to měl na mysli, když o křesťanských svátcích hřímal o tom, že představitelé vlády mají dostat trest nejvyšší. Zajímavé – čím větší obránce národní hrdosti, tím menší hodnotu pro něj lidský život má.

Protagonisté dne

Milan KUBEK
PŘEDSEDA ČLK

Získal pro své požadavky pozornost ministra zdravotnictví i premiéra, ale vyhráno nemá. U ministra financí zjevně narazí.
str. 4

Bernhard MAIER
ŠÉF ŠKODY AUTO

Automobilka svolává do servisu nejnovější model Superb. Důvodem jsou možné problémy s elektronikou.
str. 8

Bašár ASAD
SYRSKÝ PREZIDENT

Jeho vládním silám s ruskou vzdušnou podporou se definitivně podařilo vytlačit militanty Islámského státu z Palmýry.
str. 10

NA NEJVYŠŠÍ ÚROVNI. Prezident Miloš Zeman hostil včera na zámku v Lánech čínského Si Ťin-pchinga.

Čínského vůdce vítaly vlajky i protesty

■ Už nepodléháme USA a Evropské unii, řekl prezident Zeman. Jde o ostudnou servilitu vůči Číně, míní europoslanec Telička.

Pavel Otto

Poprvé v historii přiletěl do Česka na třídní návštěvu čínský prezident. O bezpečnost Si Ťin-pchinga a jeho početného doprovodu se ještě před přistáním na Letišti Václava Havla postaraly dvě stíhačky Gripen české armády. V hlavním městě jsou v pohotovosti stovky strážců pořádku a vojáků. Pražany čekají hlavně dnes a ve středu dopravní omezení.

Nejvyššího čínského představitel přivítal včera na zámku v Lánech prezident Miloš Zeman. Pozorovatelé označili přijetí v soukromé rezidenci spojené se soukromým programem za neobvyklé gesto.

Ještě předtím se Zeman postaral o rozruch na politické scéně. „Je to nový začátek, protože mezi Čínou a bývalou vládou České republiky byly velmi špatné vztahy. Zdůrazňuji

bývalou vládou, která velmi podléhala tlaku Spojených států a Evropské unie. Teď jsme znovu nezávislá země a formulujeme svou zahraniční politiku, která je založená na našich národních zájmech,“ prohlásil v rozhovoru pro čínskou televizi CCTV.

Šéf opoziční TOP 09 Miroslav Kalousek označil Zemanův výrok za odpuzivý, podle něj je v rozporu s dlouhodobou zahraniční a bezpečnostní politikou Česka. „EU nás nemůže tlačit zvenčí, protože jsme její součástí. A USA jsou náš partner v rámci NATO,“ řekl. Kalousek rovněž připomněl, že nejrychleji rostl zahraniční obchod s Čínou za bývalé vlády Petra Nečase (ODS).

Zahraničněpolitickému mluvčímu ANO Pavlu Teličce-

vi je ze slov hlavy státu úzko. „Chladnokrevně až vypočítavě mluví o našich spojencích. Jde o ostudnou servilitu vůči Číně,“ konstatoval.

Šéf vládního hnutí a vicepremiér Andrej Babiš to vidí jinak, Zemanovi jde prý o restart česko-čínských vztahů. „Naše země začala konečně chápat zahraniční politiku jako prostředek k naplnění národních ekonomických zájmů,“ uvedl.

Premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) vyjádřil naději, že se Česko stane pro Čínu středoevropským finančním a leteckým centrem. Hlavním výsledkem návštěvy Si Ťin-pchinga má být navázání strategického partnerství mezi oběma zeměmi a podpis dvou desítek konkrétních dohod.

PROFIL str. 6

Policisté zasahovali na Evropské třídě

Policie včera zadržela přes deset lidí, kteří vyměnili na sloupech veřejného osvětlení několik čínských vlajek za vlajky tibetské. Zasahovala také u potyček mezi Číňany, kteří čekali na průjezd prezidentské kolony, a aktivisty. Kvůli návštěvě čínské hlavy státu jsou bezletové zóny nad Pražským hradem a Úřadem vlády. Platí omezení v silniční dopravě, kolem Hradu včera nejezdily tramvaje. Uzavřou se i některá veřejná prostranství či památky v centru Prahy. Konkrétní místa však policie nezveřejnila. Řidičům doporučuje, aby sledovali aktuální dopravní omezení.

Cena práce v tuzemsku výrazně vzrostla

■ Oživení ekonomiky a nedostatek pracovníků by mohl zvednout mzdy o pět až patnáct procent, míní analytici.

Markéta Žižková

Hodinové náklady práce v Česku na konci minulého roku podražily meziročně téměř o devět procent. Rychlejší tempo zaznamenalo v EU jen Rumunsko. Unijní průměr činil 1,9 procenta, ukázaly statistiky Eurostatu.

Vysoké číslo plyne z růstu ekonomiky a snížení objemu odpracované doby. Češi tak

reálně pocítili meziroční růst mezd o necelá čtyři procenta, uvedl Český statistický úřad. „Podniky těžily z rostoucí poptávky, což se odrazilo do růstu zakázek, nábory pracovníků, růstu tržeb a zisků a následném tlaku na zvyšování mezd,“ popsal analytik společnosti Akcenta Miroslav Novák.

Zásadní vliv měl nedostatek kvalifikovaných lidí, který vedl ke zvyšování platů. „Na začátku letošního

roku hlásila zvýšení mzdy až třetina Čechů,“ uvedl analytik společnosti LMC Tomáš Dombrovský. Do nákladů

se promítlo i vyplácení odměn zaměstnancům na konci úspěšného roku či zvýšení platů státních zaměstnanců. „Česko ale v EU stále patří mezi země s nižší cenou práce. Například v Dánsku je zhruba čtyřikrát vyšší,“

připomněl Dalibor Holý z ČSÚ. Zatímco v tuzemsku činila předloni hodinová cena práce zhruba devět eur,

Zatímco v Česku činila předloni hodinová cena práce zhruba

9 eur,

v Dánsku to bylo čtyřicet eur.

v Dánsku to bylo čtyřicet eur. Průměr Evropské unie dosáhl 25 eur.

Oživení ekonomiky by podle Dombrovského mohlo vést k růstu nástupních mezd o pět až patnáct procent. Cena práce podle něj poroste i dlouhodoběji. „Nemyslím si však, že bychom například v horizontu pěti let dohnali západní Evropu,“ uvedl Dombrovský. S tím souhlasí i další analytici. „Po ukončení intervenčního režimu ČNB by měl opět začít fungovat kurz. To znamená, že posílení koruny vůči euru zvýší domácí mzdy v přepočtu na eura. Průměrné německé mzdy se však v Česku jen tak nedočkáme.“

Krátce

Policie na demonstraci zadržela radikály

Na pražské Václavském náměstí se v sobotu sešlo několik set demonstrantů proti islamizaci. Policie tam zadržela předsedu radikální Národní demokracie Adama B. Bartoše a později další čtyři lidi. Bartoš vyzýval k potrestání politiků „trestem nejvyšším“ za přístup k imigrantům.

Praha pošle Turecku přes půl miliardy korun

Česko během čtyř let vynaloží přes 500 milionů korun na pomoc Turecku se zvládnutím migrační krize. Přispěje tak do celkem tří miliard eur, jež Ankaře poskytne Evropská unie. Harmonogram posílání peněz do evropského rozpočtu projedná zítra vláda. /čtk/

Rezorty se dál přou o kompenzace pro farmáře za sucho

Vláda se na svém středečním jednání vrátí k problému, který rozhádal ministerstvo zemědělství a financí. Rezort zemědělství by chtěl z vládní rozpočtové rezervy použít 1,24 miliardy korun na vyrovnání následků loňského sucha. Ministerstvo financí ale nesouhlasí. Škody farmářů rezort zemědělství vyčíslil na 2,9 miliardy korun. Šéf rezortu Marian Jurečka (KDU-ČSL) přitom na posledním jednání kabinetu uvedl, že pokud nedostane plnou podporu, bude se snažit zbytek peněz najít v rozpočtu rezortu.

Ministr financí Andrej Babiš (ANO) podle Jurečky na minulém vládním jednání řekl, že rozpočtová rezerva je „vyschlá“. Vysvětlil, že se řeší dotace 2,5 miliardy korun pro Českou exportní banku.

„Tím by se rozpočtová rezerva vyčerpala a zůstalo by tam asi jen 430 milionů korun. I ostatní rezorty mají různé návrhy, pokud to pan ministr chce prosadit, musí najít peníze ve svojí kapitole,“ uvedl Babiš. V rezervě podle něj není ani koruna.

Pokud vláda materiál schválí, dostanou peníze podniky, jimž sucho snížilo úrodu alespoň o třicet procent proti průměru za předcházející tři roky. Podpora pro ně bude činit deset procent jejich průměrných nákladů. Kdyby zemědělci doložili, že sucho poškodilo úrodu o více než čtyřicet procent, mohli by získat až pětinu průměrných nákladů. /čtk/

Babiš uvedl, že rozpočtová rezerva je „vyschlá“ a peníze je třeba hledat v jiných zdrojích.

A161002288

INZERCE

JAK BYDLÍTE VY?

Prožít život kvalitně můžete jen jednou.

Nenechte si život utéct mezi prsty a byďte spokojeně tam, kde to máte rádi.

800 500 506
více info na **finep.cz**

FINEP

Kubek chce pro zdravotnictví další peníze. Naráží však u Babiše

■ Zvýšení plateb státu o deset miliard má každý rok umožnit růst platů zdravotníků o deset procent. Řešil by se tak prý problém s nedostatkem personálu v nemocnicích.

Zdravotníci stupňují tlak na vládu. Po lékařské komoře jednali s premiérem Bohuslavem Sobotkou (ČSSD) zástupci nemocnic, o schůzku požádali i prezidenti komor zubařů a lékárníků. Prezident lékařské komory chystá tiskovou konferenci, na které mají požadavky komory podpořit známí špičkoví lékaři.

Strážce státní kasy Andrej Babiš (ANO) zatím zůstává stranou. Zatímco ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček i premiér vyjadřují zdravotníkům pochopení a podporu, u Babiše patrně naráží. Kromě vytvoření plánu na stabilizaci zdravotnictví padl totiž požadavek na zvyšování plateb státu do zdravotnictví po tři roky vždy o deset miliard korun.

„V žádném případě se nedomníváme, že je zdravotnictví katastrofálně podfinancováno, jak tvrdí ČLK. Problém je, jak je s penězi v systému nakládáno,“ uvedl za ministerstvo financí Jakub Vintrolik z tiskového oddělení. Zdůraznil, že státní dotace do zdravotního pojištění jsou historicky nejvyšší.

Němeček považuje výzvu zdravotníků za silný apel na vládu a už píše návrh na zvýšení plateb za státní pojištění. Chce jej dopracovat ještě na začátku dubna. „Vláda by měla přijmout veřejný slib, aby pro české zdravotníky bylo vidět světlo na konci tunelu,“ uvedl před časem Němeček.

Zvýšení plateb státu o deset miliard má každý rok umožnit růst platů zdravotníků o deset procent, což

má pomoci řešit problém s nedostatkem personálu v nemocnicích.

„Důvodů pro odchod personálu do zahraničí je jistě více. Pouhé zvýšení platů a mezd, byť o třicet procent, mu nezabrání,“ uvádí však Vintrolik. „Ministerstvo financí navíc neobdrželo žádnou hlubší analýzu, která by dávala nedostatek pracovníků do souvislosti s výší odměňování. Bez potřebné analýzy nelze tuto problematiku náležitě řešit.“

Ministerstvo financí chce po Němečkovi, aby řešil otázku, proč je v Česku nadprůměrný počet akutních lůžek, proč lidé často chodí k lékařům a jaký vliv to má na přetíženost personálu. Požaduje i koncepci zdravotnictví, která by také definovala optimální strukturu nemocnic.

Vláda má čas rozhodnout o výši plateb za státní pojištění na příští rok do konce června. Loni žádal Němeček o zvýšení plateb o 4,3 miliardy korun, vláda schválila přírůstek 1,8 miliardy korun. Stát platí v posledních letech do zdravotnictví za své pojištěnce přes šedesát miliard korun ročně. Státní pojištěnci jsou přitom nezaměstnaní, důchodci, děti a další, dohromady zhruba šest milionů lidí. Celkové výdaje na zdravotnictví činily předloni 300 miliard korun.

Stranu připravila
Adéla Čabanová

ZDŮVODNĚNÍ. Milan Kubek jako šéf České lékařské komory soustavně volá po zvyšování platů zdravotníků. Rezort financí ale žádá zevrubnou analýzu stavu.

Jak zlepšit zdravotnictví

Co požaduje Česká lékařská komora

- vládní plán na záchranu českého zdravotnictví
- zvyšování platů zdravotníků každoročně o deset procent
- tabulkové platy do všech nemocnic (dnes jsou jen v příspěvkových organizacích)
- pravidelné zvyšování plateb státu do zdravotního pojištění
- nasměrování daně z tabáku a alkoholu do zdravotnictví
- stejné platby pro všechny poskytovatele zdravotní péče
- zjednodušení vzdělávání mladých lékařů po škole
- pravomoc pro lékařskou komoru postihovat nemocnice, které nemají dost zdravotníků

Co plánuje ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček

- požádá vládu o zvýšení plateb státu do zdravotnictví
- mění pravidla vzdělávání pro lékaře i zdravotní sestry
- chystá změnu systému rozdělování plateb nemocnicím tak, aby byl spravedlivější

Nejvýznamnější plátcí do zdravotnictví (v miliardách korun)

– soukromé výdaje stagnují

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	vzestup*
platby státu za státní pojištění	47,2	49,2	52,5	53	57,9	53,7	59,9	60,7	129
zdravotní pojištění od zaměstnavatelů	145,1	142,3	145	150	151,4	154,7	161,4	168,2	116
zdravotní pojištění od OSVČ	13,9	17,1	14,3	15	15,9	16,23	16,01	17,7	127
soukromé výdaje	45,8	48	45,8	45,4	46,4	44,4	45,2	—	99
celkové výdaje na zdravotnictví	264,5	291,6	289	287,8	293,3	290,9	299,9	—	113

* v procentech (rok 2008 = 100 %)

Pramen ÚZIS, ČSÚ

Foto: B15 Michael Tomeš

Němeček zkouší nalákat sestřičky, ale naráží na odpor

■ Ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček (ČSSD) se snaží nalákat více studentů na zdravotnické obory. Podle kritiků jeho návrhu se to nepodaří.

Nejen lékařů, ale i zdravotních sester je v nemocnicích v posledních letech nedostatek. Němeček proto navrhuje zjednodušit jejich vzdělávání. Dnes mohou studovat buď vysokou, nebo vyšší odbornou školu. Absolventky středních zdravotnických škol mají menší kompetence a říká se jim zdravotnický asistent. Němeček jim chce umožnit dodělat si

po maturitě jen jeden rok vyššího vzdělání k získání plné kvalifikace. A také nechat odborný dohled nad zdravotnickým asistentem pouze po telefonu. Stačilo by, kdyby kvalifikovaná sestra dorazila do třiceti minut.

NIKOLI DOHLED, JEN ZDÁNÍ

I když se o změnách vzdělávání sestřiček mluví rok, nevedlo to ke shodě na navrhovaném modelu. Pro velkou

část lidí z oboru zkrácení vzdělávání kvalifikovaných sester neodpovídá trendům, znamenalo by zhoršení kvality péče a degradaci tohoto povolání.

„Dostupnost dohlízejícího pouze prostřednictvím telefonu je zcela nepřijatelná,“ napsalo vedení zdravotnických odborů ve svých připomínkách k novele. Údajně by to bylo jen zdání odborného dohledu. „Povede k podstatnému snížení kvality zdravotních služeb.“ Lepší by prý bylo

jasně vymežit kompetence, co může dělat zdravotnický asistent po zapracování bez dozoru.

S návrhem nesouhlasí ani ministerstvo práce a sociálních věcí, které má pod sebou zdravotní sestry v sociálních ústavech. Ovšem ředitelé nemocnic by naopak uvítali, aby se doba dojezdu zkušené sestry prodloužila na šedesát minut. Ministerstvo financí v připomínkách k návrhu kritizuje, že Němeček po letech diskuzí nepřišel s ucelenější

a propracovanější změnou vzdělávání sester, ale jen dílčí novelou.

CELKEM SNADNÝ ODCHOD

Zdravotní sestry odcházejí z nemocnic zejména do jiných oborů, kde v době nízké celkové nezaměstnanosti relativně snadno najdou uplatnění s nižším vytížením nebo vyšším platem. „Průměrný plat všeobecné sestry v Česku se uvádí kolem 28 tisíc korun hrubého, ovšem včetně příplatků a přesčasových hodin. Vzhledem k náročnosti povolání to určitě není adekvátní částka,“ domnívá se prezidentka České asociace sester Martina Šochmanová.

Průměrný plat všeobecné zdravotní sestry činí **28 tisíc** hrubého, ale včetně příplatků a přesčasů.

A161003223

INZERCE

Bylo na čase rozšířit výrobu...

... naše banka našla řešení.
Úvěr bez zajištění.

Raiffeisenbank ve spolupráci s Evropským investičním fondem představuje Úvěr na investice s podporou EU. Úvěr je bez požadavku na zajištění a je určený pro financování až do výše 20 mil. Kč. Můžete ho využít k získání provozního kapitálu, na investice do hmotného i nehmotného majetku včetně inovací. Nově využijte naše produkty na předfinancování dotací EU.

Tento úvěr profituje ze záruky vydané pod rámcovým programem EU pro konkurenceschopnost a inovace.

Raiffeisenbank – PARTNER PRO VÁŠ BYZNYS

Podmínky získání úvěru naleznete na www.rb.cz/uver-bez-zajisti

Raiffeisen BANK
Banka inspirovaná klienty

Nejoblíbenější ze všech čínských vůdců od dob Mao Ce-tunga

■ Potírá korupci, je nakloněn tržním reformám a časopis Time ho v roce 2009 zařadil mezi **stovku nejvlivnějších lidí na světě**. Jeho vůdcovské heslo zní: čínský sen. **Si Ťin-pching**, prezident země, jejíž ekonomika je druhá největší na světě. Seznamte se.

Jana Havligerová

Stal se nejmočnějším vůdcem, jakého Čína měla od éry Teng Siao-pchinga a možná i samotného Mao Ce-tunga, zhodnotil současný prezident v roce 2014 týdeník Economist. S tím, že pokud by Si Ťin-pching svou moc využil k reformě mocenského systému, mohl by Číně nesmírně prospět. Jenže jak podotkl, dojmy z jeho vlády jsou smíšené.

PREZIDENTŮV ČÍNSKÝ SEN

Čung-kuo meng – v překladu čínský sen. To je prezidentské motto. Jaký je to sen? Něco jako ráj nastane v roce 2049, slibuje čínský vůdce a myslí to vážně.

V kostce je to představa o vedoucím postavení čínského národa ve světě. Založená na silném hospodářství a samozřejmě i silné ideologii. Té, kterou razí Si Ťin-pching. Politici ana-

lytici ji charakterizují jako nacionalistickou variantu marxismu.

Číňané jsou podle ní dědicové unikátní civilizace a výjimečného osudu a právě to je opravňuje k privilegovanému postavení ve světě. Domoci se ho mají přesně sto let po Maově revoluci a založení Čínské republiky. Má to být doba, kdy komu-

nistická strana vyřeší všechny problémy a Čína se stane ve všem všudy rozvinutou zemí. Tak to alespoň stojí v knize Vládnutí v Číně, kterou napsal osobně prezident Si. Mimochodem prodalo se jí milion a čtvrt kusů.

Na dračku jdou i knihy jeho citátů, jen vloni jich vyšlo nejméně sedm. I to je doklad toho, jak v Číně sílí prezidentův kult. Si Ťin-pching dokázal záhy po nástupu do nejvyšších politických funkcí – generálním tajemníkem Komunistické strany Číny se stal v roce 2012, o rok později prezidentem – koncentrovat ve svých rukou více moci než jeho předchůdci.

SI ŤIN-PCHINGOVA VÁLKA

Tažení proti korupci vyhlásil prezident v roce 2012, o funkci už kvůli úplatkům přišly desítky tisíc lidí. V loňském roce podle serveru BBC bylo potrestáno na 280 tisíc

Si Ťin-pching dokázal záhy po nástupu do nejvyšších politických funkcí – generálním tajemníkem strany se stal v roce 2012, o rok později prezidentem – koncentrovat ve svých rukou více moci než jeho předchůdci.

funkcionářů a prakticky není dne, kdy by státní čínská média nepřinesla zprávy o vyšetřování nebo potrestání úředníků kvůli úplatkářství, zneužití moci nebo dalších korupčních praktik.

Sinologové ovšem upozorňují, že není možné zjistit, kolik lidí bylo odstaveno kvůli korupci, a kolik je spíše obětí mocenských bojů. „Zapomíná se na to, že Komunistická strana Číny není monolitní, v podmínkách kapitalistického hospodářství neví dost dobře, co se sebou. Dnešní generální tajemník a prezident Si Ťing-pching, zdá se, reprezentuje konzervativní proud, jehož zastánci si myslí, že dále poženou rozvoj tržního hospodářství a zároveň přitvrdí v oblasti politického a ideologického dozoru a neotřesitelnosti moci strany,“ uvedla v roz-

Otec čínského prezidenta Si Čung-sün patřil k zakladatelům komunistického odboje v severní Číně. V 60. letech byl ale označen za kontrarevolucionáře a rehabilitace se dočkal až s návratem Teng Siao-pchinga k moci.

hovoru pro E15 sinoložka Olga Lomová, profesorka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

TRŽNÍ PĚTILETKY

Čínská ekonomika loni vykázala nejnižší růst za poslední čtvrtstoletí. Prezident, kterému obyčejní Číňané říkají strýček Si, proto na nedávném zasedání parlamentu představil nový pětiletý plán, jeho začátkem je letošní rok.

Do konce desetiletí by Čína měla proti roku 2010 zdvojnásobit velikost ekonomiky a příjmů na hlavu. K tomu podle prezidenta potřebuje dosahovat růstu minimálně 6,5 procenta ročně, přičemž Si doufá, že to bude celých sedm procent. Tak ostatně zní oficiálně platné heslo čínského vedení.

Momentálně hrubý domácí produkt na hlavu dosahuje zhruba osm tisíc dolarů, což je kolem pětiny úrovně vyspělých zemí světa. Příspěvek k růstu mají i ekonomické reformy.

Znalci vnitřních politických poměrů Číny potvrzují, že cokoliv důležitého z Pekingu vyjde, nese prezidentův podpis. To platí i o ohlášených změnách, které ovšem v žádném případě nemají razantně oslabit státní ekonomický sektor. A už vůbec ne roli komunistické strany.

K Siovu soupisu sedmery „západních nebezpečí“ patří mimo jiné tržní neoliberalismus, občanská společnost či univerzálnost lidských práv. Cílem reform má být „mírně prosperující společnost“ – zdvojnásobení průměrného ročního příjmu na hlavu a usídlení šedesáti procent populace ve městech. Prv-

Si Ťin-pching (63)

- Narodil se v Pekingu, podle čínských zvyklostí je uváděna provincie Šen-si, odkud pochází jeho rodina.
- Na pekingské univerzitě vystudoval chemické inženýrství, podle internetové čínské encyklopedie China ABC poté postgraduálně absolvoval marxistické teorie a ideologicko-politickou pedagogiku a získal titul doktor práv.
- V komunistické straně, do které vstoupil v roce 1974, postupně zastával řadu vedoucích pozic.
- V roce 2008 řídil přípravu letních olympijských her v Pekingu.

ním milníkem na vítězné cestě k ráji je rok 2021, kdy uplyne sto let od založení Komunistické strany Číny.

ČÍNA DOMINANTNÍ

Si Ťin-pching veřejně neříká, jak konkrétně si představuje světovou dominanci Číny, hýří jen vágními poznámkami o čínském příchodu. Vloni při návštěvě Paříže se například chopil někdejší Napoleonovy věty, že Čína je „spícím lvem“, a prohlásil: „Lvi se už probudil, jde však o klidného a civilizovaného lva.“ Ne všichni tomu věří.

Si usilovně pracuje na modernizaci armády. Jeho reforma zahrnuje snížení počtu vojáků ze současných 2,3 milionu mužů na dva miliony a přeměnu velitelské struktury pocházející z dob studené války. Pod Siovou vládou Čína důrazněji prosazuje své nároky v teritoriálních sporech ve Východočínském a Jihočínském moři. Čínské námořnictvo investuje do ponorek a letadlových lodí, letectvo vyvíjí „neviditelné“ stíhačky.

OZETEN KE KARIÉŘE

Otec čínského prezidenta Si Čung-sün patřil k zakladatelům komunistického odboje v severní Číně. V šedesátých letech byl ale označen za kontrarevolucionáře a rehabilitace se dočkal až s návratem Teng Siao-pchinga k moci. Stal se místopředsedou vlády i Všečínského shromáždění lidových zástupců.

Kulturní revoluce tak byla pro dnešního čínského vůdce smůla i štěstí zároveň. Jako patnáctiletý byl poslán na převýchovu do provincie Šan-si. Do svých dvaceti let tam údajně žil v jeskyni, pracoval na poli a podílel se na výstavbě přehrady. Do Pekingu se vrátil v roce 1975 a jeho kariéra už bez zádrhelů rostla. Vystudovaný inženýr chemie a samozřejmě komunista postupoval z jedné politické funkce do druhé.

Do stálého výboru politického byra Komunistické strany Číny, prakticky nejužšího vedení země, usedl v říjnu 2007. A záhy poté, v březnu 2008, byl zvolen viceprezidentem. Generálním tajemníkem strany se stal v listopadu 2012, v této funkci současně převzal velení armády. V březnu 2013 se na zasedání čínského parlamentu stal prezidentem.

Přezdívku strýček Si má díky své schopnosti oslovit obyčejné lidi. Tu si s nimi dává plněné knedlíčky, jindy místo prezidentské limuzíny jede mikrobusem. Ano, v současnosti už je Si Ťin-pching nepopíratelně nejoblíbenějším ze všech čínských vůdců od dob Mao Ce-tunga.

Zlevnění benzínu a nafty dalo ekonomice 38 miliard

■ Propad cen ropy zajistil loni pád cen pohonných hmot u čerpacích stanic o více než pětinu. Ušetřené miliardy pomohly zvednout loňský růst HDP o 0,4 procenta.

Jan Stuchlík

Loňský propad cen pohonných hmot o více než 20 procent nechal v peněženkách domácností a pokladnách firem 38 miliard korun. Takový je rozdíl loňských výdajů za benzin a naftu proti situaci, kdy by řidiči loni tankovali za ceny z roku 2014.

Díky levnějšímu benzinu loni tankování zlevnilo o 10 miliard korun. Z podílu benzinových automobilů, které slouží pro individuální dopravu, se dá odhadnout, že domácnostem zůstalo přes sedm miliard. Výdaje za naftu klesly díky cenovému efektu o 28 miliard. Většina z této úspory připadla firmám, protože nákladní doprava jezdí jen na naftu a firemní osobní flotila se postupně k dieselům stále více přiklání.

Miliardy ušetřené za naftu většinou neskončily u do-

pravních společností, ale propadly v řetězci dál. „Velké firmy mají často palivovou doložku, podle které se výkyvy cen nafty automaticky promítají do ceny za dopravu,“ vysvětluje Martin Felix, mluvčí Svazu automobilových dopravců Česmad Bohemia. Ostatní dopravci jsou pod tlakem svých zákazníků, ale podle Felixe pro snižování cen dopravy nemají velký prostor. Zdražuje mýtné a část z peněz ušetřených za naftu musely podniky použít na vyšší platy

řidičům, kterých je na trhu nedostatek.

Ušetřených 38 miliard korun za pohonné hmoty sice odpovídá 0,8 procenta českého HDP, nicméně efekt levnějšího benzínu a nafty přifoukl růst tuzemské ekonomiky loni o 0,4 procenta, spočítal tým ekonomických analytiků České spořitelny. „Odhadujeme, že domácnosti a firmy z úspory odložily zhruba čtyři miliardy korun. Zbytek utratí za spotřebu a investice. Z nich ale 15 miliard korun odeče do zahraničí ve formě

dovozu. HDP se proto zvýšil o 19 miliard korun, což je 0,4 procenta HDP,“ vysvětluje David Navrátil, hlavní ekonom České spořitelny.

Řidiči loni natankovali o 0,4 procenta benzínu více než o rok dříve a do nádrží nalili 1,58 milionu tun paliva. Samotná cena ovlivňuje spotřebu z 60 procent, říká Václav Loula, expert České asociace petrolejářského průmyslu. Vývoj ekonomiky se na spotřebě podepisuje ze 40 procent. U benzinu ovšem vyšší objem tankování díky

Pokračuje odklon od benzínu

V Česku jezdí na naftu prakticky všechna nákladní auta. V posledních pěti letech ovšem výrazně roste počet aut na naftu i mezi osobními vozy. Benzin převládá jen u minivozů a malých aut. Naopak podíl nových aut na naftu u střední třídy dosahuje 74 procent a u luxusních aut a SUV se šplhá nad 80 procent. K tomu je třeba přičíst i efekt ojetých aut z dovozu, kde je 70 procent dieselů. Od roku 2010 se zvedla spotřeba nafty o 13 procent. Benzinu se prodalo o 15 procent méně než v roce 2010.

zlevnění spíše na čas zastavil setrvalý třináctiletý pokles spotřeby.

Nafty se loni u českých čerpacích stanic vytočilo skoro o pět procent více. Růst spotřeby na 4,54 milionu tun zajistila z 80 procent rostoucí ekonomika, díky níž se zvedly objednávky dopravních služeb. Samotné zlevnění nafty má na spotřebu spíše okrajový vliv. Levnější palivo ovšem mohlo k tuzemským čerpacím stanicím nalákat více kamionů, které Českem jen projíždějí.

Krátce

Veřejných zakázek rekordně přibýlo

Veřejní investoři do konce února vypsalí výběrová řízení za 49,05 miliard korun, což je meziročně o 25,2 procenta více. Je to nejvyšší hodnota za pět let. Počet tendrů vzrostl o 9,9 procenta na 1278.

Chvaletice odstavují kvůli modernizaci dva bloky

Tepelná elektrárna Chvaletice zmodernizuje do konce roku dva bloky. Projekt za 2,5 miliardy korun má především snížit emise a prodloužit

životnost do roku 2030. Počátkem března byl odstaven první blok, druhý přestane vyrábět začátkem května.

Staropramenu klesl prodej

Pivovary Staropramen loni prodaly 3,12 milionu hektolitrů piva a dalších nápojů.

Meziročně to představuje snížení o 40 tisíc hektolitrů. Za poklesem jsou zřejmě nižší či stagnující prodeje piva v Česku.

Sdružení autoprůmyslu dál povede Martin Jahn

Prezidentem Sdružení automobilového průmyslu bude další dva roky opět člen dozorčí rady Škody Auto Martin Jahn. Byl opět jediným kandidátem. Do čela organizace sdružující 150 automobilových firem byl zvolen již popáté. /duk, čtk/

Škoda svolává superby kvůli opravě elektroniky

Mladoboleslavská automobilka Škoda Auto svolává do servisů svůj nejnovější model Superb. Důvodem jsou možné problémy s elektronikou. Akce se týká vozů vyrobených v rozmezí 1. března 2015 až 23. října 2015. Uvedl to mluvčí David Haidinger.

„V ojedinělých případech u třetí generace modelu Superb existuje možnost nedostatečného zajištění napájení svorky umístěné pod sloupkem řízení. V případě jejího výpadku může dojít

k omezení některých funkcí vozidla jako například ovládání zadního víka, kontrolní světla panelu přístrojů nebo start vozu,“ řekl Haidinger. Tento případ by se podle něj mohl vyskytnout u zhruba 25 tisíc vozů, u více než poloviny z nich je již závada opravena. Servisní zásah nezabere více než 30 minut.

Stejně potíže postihly i model Passat mateřské automobilky Volkswagen. Po celém světě by se měl problém týkat zhruba 177 tisíc passatů. /čtk/

Banky čelí digitalizaci

■ Hlavně velké banky musí zásadně reformovat infrastrukturu, kterou si s sebou nesou z minulosti.

Markéta Žižková

Klíčovým trendem současnosti je digitalizace, zní z bank. Následuje problém nárůstu kybernetického rizika, ukázala studie České bankovní asociace o podobě finančních institucí v příštích deseti letech. V hledáčku bank se tak ocitají FinTech společnosti, které problematiku digitalizace řeší. „Na úrovni skupiny investujeme 200 milionů eur do FinTech. Nacházíme nové cesty, jak se dá bankovníctví dělat, a tyto firmy budou

určitě ovlivňovat naše podnikání,“ uvedl mluvčí UniCredit Bank Petr Plocek.

Samotná digitalizace přitom podle studie přináší bankám komplikace. Pro větší finanční instituce, které na trhu fungují už mnoho let, jsou to hlavně integrační požadavky. „Banky mají velkou infrastrukturu, kterou si s sebou nesou z minulosti. Dnes je živá, ale do budoucna je může zatěžovat,“ popsal šéf oddělení IT Digital České spořitelny Jiří Maňas.

Malé banky integrační problémy netrápí, protože většinou mají novější a flexibilnější IT systémy. Překážkou pro ně ale představují náklady na digitalizaci.

Současné se banky musí potýkat s narůstajícími kybernetickými riziky. „Jak ukazuje praxe, nejslabším článkem je klient, který nedodržuje základy bezpečného chování na internetu,“ uvedla hlavní ekonomka České bankovní asociace Eva Zamrazilová.

Revoluce, která změní vše

■ Bývalý šéf České spořitelny a ČNB Pavel Kysilka se dnes kromě jiného intenzivně věnuje digitální ekonomice.

Vladan Gallistl

■ Kde Česko v digitalizaci nejvíce zaostává?

Ve srovnání s jinými zeměmi jsme na špičce v oblasti digitalizace byznysu, komunikace, nákupu a podobně. V kontrastu s tím jsme druhou nejhorší zemí po Rumunsku v oblasti digitalizace státní správy a samosprávy. Firmy se musejí transformovat na digitální věk, což se už děje. Prošla tím média, zábavní průmysl, veškerá komunikace a nákupy. Prochází tím finančníctví, čeká nás

to v oblasti energetiky, zdravotnictví a automobilového průmyslu, který stojí na prahu elektromobilismu a autonomního řízení.

Foto: E15 Michael Tomáš

■ Mohou nové technologie změnit bankovníctví?

Do dvou let budete chtít mít všechno od transakcí, internetového bankovníctví, investic až po úvěry na pár kliknutí v mobilu. Neznamená to, že nebudete potřebovat živé poraden-

ství. To se však přesune do jiné podoby.

■ Jak se bankovníctví vyvíjelo během vašeho působení v České spořitelně? Posunulo se jednoznačně od nabídky produktů k budování vztahů s klientem, porozumění jejich potřebám a nabízení řešení. Zatím je to na půl cesty, ale digitalizace tomu hodně nahrává. Dnes jsou úspěšné takové banky, které se věnují klient-skému vztahu a přinášejí řešení. Dřív stačilo k úspěchu, když jste měl dobrý produkt za dobrou cenu, protože to automaticky firmy i domácnosti kupovaly. Dnes už jim to nestačí, ale to platí ve všech odvětvích.

Celý rozhovor najdete v aktuálním vydání týdeníku

euro

A161003598

INZERCE

SKUPINA AGEL SE ROZROSTLA O NOVÉ NEMOCNICE

Nejúspěšnější česká společnost podnikající v oblasti zdravotnictví, AGEL a.s., se neustále rozvíjí. Potvrzuje to i fakt, že síť nemocnic skupiny AGEL v České republice se na počátku února rozrostla hned o dvě zdravotnická zařízení.

Jubilejní desátou nemocnicí ve skupině a zároveň vůbec první nemocnicí AGELu na území Čech se stala Nemocnice Louny. „Krok vstoupit za hranice Moravy koresponduje se strategií naší společ-

nosti dále růst a rozvíjet se,“ uvedl předseda představenstva společnosti AGEL a.s. MUDr. Ján Dudra, Ph.D., MPH. Převzetím Jesenické nemocnice rozšířil AGEL portfolio své působnosti v Olomouckém kraji, kde provozuje tři jiné nemocnice, polikliniku a další specializovaná zdravotnická zařízení.

Kvalitní a komplexní zdravotní péči hodlá AGEL poskytovat jak pacientům ve velkých městech, tak v regionech, což je také případ dvou nově nabytých nemocnic v Česku. Zájemem skupiny je, aby všechna její zařízení, nejen vysoce odborná specializovaná centra, dobře fungovala a poskytovala kvalitní služby. Obě nově nabytá zařízení si tak vyžádají velké investice do další modernizace.

Svou působnost rozšířila skupina AGEL i za hranicemi České republiky, a to na Slovensku. Již na konci loňského roku začala společnost manažersky řídit tři slovenské nemocnice – Nemocnici Košice-Šaca, Nemocnici s poliklinikou Handlová a Nemocnici Bánovce.

Skupina AGEL poskytuje všem svým pacientům bezplatnou a vysoce odbornou zdravotní péči kontraktovanou se všemi zdravotními

pojišťovnami působícími v České republice i na Slovensku. S více než 10 tisíci zaměstnanci je AGEL rovněž vyhledávaným zaměstnavatelem, který nabízí svým zaměstnancům odborný růst a prostředí pro kvalitní a odbornou profesionální péči.

Foto: čtk

LUKRATIVNÍ PROBLÉM. Největší slabinou prodávané restaurační budovy Národního divadla je, že se nachází na pozemku jiného vlastníka, konkrétně Komunity Římské unie řádu sv. Voršily.

Část Národního divadla jde do dražby

■ Neznámá firma z Panenských ostrovů má zásluhou výtěžek dražby jedné z budov vzniklých dostavbou Národního divadla. Drží pohledávku, která má kořeny ještě v Agrobance.

Daniel Novák

Přes čtvrt století staré spory kolem takzvané restaurační budovy Národního divadla směřují k možnému rozuzlení. Nemovitost vlastněná společností Themos se bude v květnu dražít s vyvolávací cenou 87 milionů korun. Rozhodl o tom insolvenční správce Themosu Adam Sigmond na pokyn firmy Glory Daze, v Česku neznámého zajištěného věřitele z Britských Panenských ostrovů.

Společnost má zástavní právo k budově. Pohledávka Glory Daze pochází ještě z úvěru, který Themosu v roce 1994 dala Agrobanka.

Odhadní cena budovy, která vznikla spolu s Novou

scénou Národního divadla v osmdesátých letech, je podle dražební vyhlášky 124 milionů korun. Prodej organizuje dražební společnost Prokonzulta.

Přestože se nemovitost nachází v atraktivní lokalitě, není jisté, jestli se v prvním kole dražby kupec najde. „Největší slabinou draženého objektu je, že se nachází na pozemku jiného vlastníka, konkrétně Komunity Římské unie řádu sv. Voršily. To bude limitovat budoucí nakládání s objektem jak z hlediska rekonstrukce a využití, tak z hlediska budoucí obchodovatelnosti objektu,“ soudí Petr Vomas-tek, specialista na obchody s komerčními nemovitostmi.

Zájemce o objekt může odradit také dosud pravomocně neukončený spor o vyloučení budovy z majetkové podstaty Themosu. Krajský soud v Brně žalobu bývalého šéfa Themosu Michala Petrůva na vyloučení budovy z konkurzní podstaty sice na podzim zamítl, žalobce se však odvolal.

Dražba budovy se již málem uskutečnila v roce

2001. Tehdy ji kvůli neuhraným dluhům iniciovalo samotné Národní divadlo. Firma Themos ale nakonec splacením části závazků dražbu odvrátila.

Kauza se táhne již od roku 1990. Voršilky v té době dostaly od státu provozní budovu Nové scény v restituci. Později se přišlo na to, že k vrácení došlo nedopatřením. Řádové sestry však nemovitost mezitím prodaly Themosu.

Většinovým vlastníkem zkrachovalého Themosu jsou od roku 2009 nepřímo dvě kyperské společnosti s neznámými vlastníky. Do insolvence se Themos, jehož nejcenějším aktivem je právě provozní budova Národního divadla, dostal v roce 2013.

Konkurz s Themosem je neméně spletitý jako celá pětadvacetiletá tahaň o budovu. Insolvenční řízení provází pře o pohledávky stejně jako snahy o vynětí nemovitosti z majetkové podstaty bankrotáře. Do konkurzu se již vložilo i brněnské krajské zastupitelství.

Expanzi My Food Market povede exšéf PayU

■ Prodejce kvalitních potravin My Food Market chystá mohutnou expanzi na internetu. Projekt dostal na starosti bývalý šéf české pobočky platební firmy PayU Gabriel Kalapoš.

Spolumajitel poradenské společnosti Partners Petr Borkovec získal pro svůj ambiciózní potravinářský projekt My Food Market významnou posilu. Stal se jí zakladatel tuzemské části platebního systému PayU Gabriel Kalapoš (na snímku). V My Food bude mít na starosti výrazné rozšíření byznysu na internetu a distribuci.

„Mým úkolem je postavit několik nových e-shopů a rozvíjet distribuční síť,“ řekl deníku E15 Kalapoš. Nové internetové obchody budou zaměřené jak na koncové zákazníky, tak na prodej firmám. Mimo jiné to budou e-shopy s prémiovými

lahůdkami nebo potravinami pro vyznavače bezlepkového stravování či paleo diety.

Součástí proměn v Borkovcově firmě bude i nový logistický model. „Rýsuje se akvizice v logistice, která by nás mohla posunout dál,“ naznačil bez dalších podrobností Kalapoš.

V souvislosti s expanzí firmy v kamenných pobočkách i na internetu Borkovec před časem zvýšil svůj podíl v My Food Marketu na 85 procent. Do společnosti již investoval přes sto milionů korun.

Obliba prodejen s kvalitními potravinami je nesena stejnou vlnou jako popularita farmářských produktů. Do branže to přilákalo například šéfa tuzemské pobočky konzultantské firmy McKinsey & Co Karla Nohejla, který získal čtvrtinu v síti farmářských prodejen Náš grunt. Někdejší šéf české větve módního řetězce Marks & Spencer Dušan Mrozek spustil vlastní potravinářský projekt Delmart. /dnv/ **Vice E15.cz**

Foto: E15 archiv

Krátce

Záložny zvýšily zisk

Družstevním záložnám stoupli loni čistý zisk o 23,1 milionu na 41,4 milionu korun. Počet členů kempelíček klesl o šest tisíc na 51 tisíc.

Eurovia si loni přišla na 897 milionů hrubého

Stavební firma Eurovia loni vykazala zisk před zdaněním 897 milionů korun, meziročně o 63 procent více. Tržby rostly o pětinu na 18,5 miliardy.

Vinium asi konečně vydělá

Vinařská firma Vinium z Velkých Pavlovic na Břeclavsku

očekává za loňský rok nepatrný zisk, a to po téměř deseti letech, kdy byla ve ztrátě. Tržby Vinia loni mírně klesly na 235 milionů korun. Předloni firma prodávala 18 milionů.

Po potravinách budou mít značku kvality i obchody

Úroveň českých maloobchodních prodejen bude hodnotit nová značka nazvaná „Diamantová liga kvality“. Bude udělována obchodům, které poskytují zákazníkům nadstandardně kvalitní služby. Jde o společný projekt Svazu obchodu a cestovního ruchu a ministerstva průmyslu a obchodu. /čtk/

Meldonium kosí ruské olympijské naděje

■ Usvědčení z dopingu ohrožuje účast ruských zápasníků v Riu.

Pozitivní nálezy u dopingových testů ruských sportovců se množí. Příčinou je meldonium, látka zakázaná od 1. ledna, kterou nechalvalně proslavila tenistka Maria Šarapovová. Látka byla zjištěna v krvi desítek dalších ruských sportovců, například rychlobruslařů, atletů a také zápasníků. Před blížící se letní olympiádou také světová antidopingová agentura WADA pokračuje v kontrolách jednotlivých

dopingových laboratoří. Schválena byla národní laboratoř v Brazílii, řada zemí však kritéria nesplňuje.

Olympijské hry v Riu de Janeiro začínají za čtyři měsíce, stále však není jasné, zda se jich zúčastní ruští atleti. Ti byli dočasně suspendováni kvůli dopingu. Pozitivní testy se však objevují ve velkých počtech i v dalších sportech. Jen v řeckořímském zápasu bylo od začátku roku pozitivně testováno několik desítek ruských reprezentantů. „Je to celé jako epidemie, katastrofa. Od roku 1952 jsme neměli jediný dopingový případ, teď je jich několik desítek za jediný den. Může se

DUMA DUMÁ. Meldoniem (na snímku pod obchodním názvem mildronat) se v půli března zabývala zvláštní schůze expertní rady ruské Státní dumy.

stát, že prostě nebudeme mít na olympiádu koho poslat,“ uvedl šéf ruského zápasu Michail Mamiašvili. Před čtyřmi roky v Londýně byla ruská zápasnická výprava nejúspěšnější.

S problémy kolem dopingu se Rusko nepotýká samo. V roce 2015 WADA zveřejnila kodex, který musí akceptovat všechny země. Některé z nich mu však nevyhověly a WADA učinila 18. března kontrolní zkoušku. Brazilská laboratoř splnila všechny podmínky, což znamená, že během olympiády mohou být vzorky testovány přímo v Brazílii. Mezi země, které však stále kritéria nesplňují, patří Mexiko a Španělsko. Právě Španělsko mělo v minulosti problémy s dopingem, když stín podezření padl na celou zlatou generaci španělského sportu. WADA uznala, že obě země se snaží kritéria aplikovat, a proto jim zatím trest nehrozí. Situaci v obou zemích WADA nadále monitoruje.

Premier League zlevní lístky pro příznivce hostů

V anglické Premier League dojde k zavedení cenových stropů vstupenek. Opatření se ale dotkne jen lístků pro fanoušky hostujícího soupeře. Cenové maximum je nastaveno na 30 liber. Novinka začne platit od příští sezony na tři roky.

Rozhodnutí je výsledkem dlouhodobé kampaně, kterou vede sdružení fotbalových fanoušků. Ti dlouhodobě poukazují na to, že cena vstupenek v Premier League, zejména pro hostující příznivce, je příliš vysoká. V kampani požadovali maximální cenu ve výši 20 liber. Vlna protestů se zvedla poté, co Liverpool oznámil plánované zvýšení ceny vstupného až na 77 liber.

Jako jeden z prvních klubů se rozhodl ceny upravit Arsenal. Londýnský celek zveřejnil, že nově zaplatí fanoušci za vstupenku 26 liber, což je nejméně v celé soutěži. Dosud stály lístky o čtyři libry více.

LIDOVÁ ZÁBAVA. Tento fanoušek považuje cenu vstupného ohlášenou Liverpoolem za hanebnou.

Hokejový Světový pohár získal první sponzory

Vedení NHL a hráčské asociace NHLPA, které letos společně pořádají hokejový Světový pohár, oznámily první vlnu sponzorů. Ani v jednom případě nebyly zveřejněny detaily kontraktů. Pořadatelé turnaje však předpokládají, že celkové výnosy z akce přesáhnou 100 milionů dolarů. Výdělek si rovným dílem mezi sebe rozdělí NHL a NHLPA.

Prvním partnerem akce se stala společnost Adidas, která od sezony 2018 bude dodávat dresy týmům NHL. Poprvé v historii se tak dresy značky Adidas objeví na vrcholném hokejovém turnaji. Mezi další oznámené partnery Světového poháru patří například Air Canada, Honda, Pepsi či Visa.

Domluvení partnerů již s ligou spolupracují nebo budou spolupracovat. Letecká společnost Air Canada zajišťuje dopravu na zápasy sedmi týmům v NHL, aerolinky budou mít na starost také lety evropských celků do dějiště turnaje. Značka Honda je zase oficiálním automobilem soutěže NHL a stejně tomu bude i na Světovém poháru.

Turnaj se uskuteční od poloviny září v Torontu i za účasti českého týmu. Vítěz získá odměnu milion dolarů.

Stranu připravila

Martina
Peřínková

Spekulanti sází na prolomení kódu Applu

■ Akcie japonské Sun Corporation, jejíž izraelská dcera spolupracuje s FBI proti Applu, letí strmě vzhůru. Letošek pro ni přitom měl být propadák.

Jaroslav Bukovský

Takřka o 25 procent vylétly od čtvrtky na tokijské burze akcie japonského softwarového vývojáře Sun Corporation poté, co si její dceřinou firmu najala americká FBI,

aby prolomila bezpečnostní kód společnosti Apple. Experti izraelské firmy Cellebrite mají záměrem otevřít cestu k informacím z iPhone, který patřil strýci loňského masakru v San Bernardinu.

Skokový nárůst hodnoty firmy během tří dnů a desetinásobnou aktivitu investorů na akcích Sun oproti normálu vyvolala informace o smlouvě Cellebrite s federální agenturou, kterou izraelský deník Jedi'ot Achronot přinesl v závěru minulého týdne. Spekulanti vsadili především na renomé a příslib budoucího byznysu, které by případným úspěchem firma získala prakticky přes noc. „Je to něco, co

by takovou firmu okamžitě proslavilo,“ řekl pro agenturu Reuters Dan Guido, šéf firmy Trail of Bits. Ta je jedním z mnoha hráčů, kteří pracují na prolomení kódu na vlastní pěst.

Pro Sun by případný úspěch izraelské dcery znamenal zadostiučinění za loňský říjen, kdy softwarový developer oznámil akcionářům prudký propad hospodaření očekávaný manažery pro letošní rok. Akcie firmy

tehdy propadly na polovinu hodnoty.

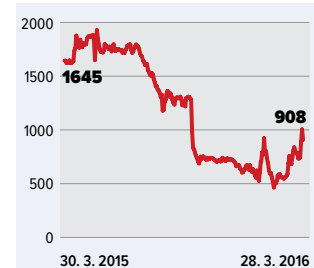
Izraelští experti z firmy Cellebrite nejsou v byznysu žádným nováčkem. Jsou tvůrci forenzního systému používaného bezpečnostními složkami včetně vojska a rozvědky pro získání dat ukrytých v mobilních zařízeních stejně jako mobilních technologií určených pro maloobchodníky. Podle vyjádření firmy už umí Cellebrite získat data z operačního systému iOS 8, telefon atentátníka ze San Bernardina byl ale vybaven softwarem o generaci mladším.

O odblokování střelcova iPhone dosud americké ministerstvo spravedlnosti svádělo právní bitvu s Apple, když se úředníci snažili neúspěšně přimět firmu, aby telefon odblokovala sama.

Foto profilmedia.cz

Vývoj akcií Sun Corp (jen/akcie)

Pramen: reuters

ČEKÁNÍ NA SPRÁVEDLNOST. Vzhledem k odložení posledního stání není zřejmé, jak by soudní pře Applu a amerických úřadů dopadla.

Kurzovní lístek ČNB

Platnost od 24. 3. 2016

Země	Množství	Kurz
Austrálie	1	18,215
Čína	1	3,726
Dánsko	1	3,631
EMU	1	27,065
Chorvatsko	1	3,592
Japonsko	100	21,581
Kanada	1	18,264
Maďarsko	100	8,616
Norsko	1	2,851
Polsko	1	6,325
Rusko	100	34,827
Švédsko	1	2,920
Švýcarsko	1	24,888
Turecko	1	8,430
USA	1	24,267
Velká Británie	1	34,282

Akcie na pražské burze

24. 3. 2016

Název	Kurz [Kč]	Změna [%]
CETV	59,25	-0,17
ČEZ	408,10	0,02
Erste Bank	650,80	-0,76
Fortuna	85,00	1,19
Kofola	445,00	0,23
KB	5210,00	-0,38
NWR	0,18	5,88
O2 CR	250,90	0,24
Pegas	741,50	-1,13
Philip Mor. ČR	13 200,00	3,54
PLG	205,30	0,00
TATRY	630,00	0,00
Unipetrol	178,00	0,56
VIG	502,10	-0,81
Celkový objem (v tisících korun)	410 693,89	

Krátce

Izraelský soud zablokoval dohodu o plynovém poli

Nejvyšší soud Izraele zablokoval dohodu o rozvoji plynového pole Leviathan. Vláda loni kontrolu nad Leviathanem předala konsorciu firem Noble Energy a Delek Group a přiměla je prodat některá menší aktiva. Soud vznesl výhrady k ustanovení, v němž se vláda zavazuje, že v nadcházejícím desetiletí nebude v sektoru plynu měnit regulaci a že firmy za to urychlí rozvoj ložiska. K tak dlouhodobým rozhodnutím podle soudu nemá pravomoc.

Vice E15.cz

V Rangúnu se obchoduje s jediným titulem

Tři měsíce od otevření se začalo obchodovat na nové barmské burze cenných papírů. Na otevření burzy v obchodní metropoli Rangúnu kladla důraz odcházející vláda, která vystřídala vojenskou vládu. Obchodovat se začalo s akciemi jediné zapsané firmy, investiční společnosti First Myanmar Investment, která patří k největším společnostem v zemi. Zápis dalších pěti společností se připravuje. /čtk/

Hedgeové fondy chtějí vydělat na britském referendu

■ Znalost výsledku s předstihem může fondům pomoci na měnovém trhu.

Zdeněk Pečený

Vlastní exit poll, tedy dotazování voličů ihned po opuštění volební místnosti, má finančním žralokům pomoci k tučným profitům během červnového referenda o vystoupení Velké Británie z Evropské unie.

Fondy chtějí využít mezery ve volebním zákoně, která zakazuje prognózovat výsledek během probíhajícího hlasování. Uspořádat vlastní podobný výsledek hedgeovým fondům umožní uzavřít správné sázky na

pohyb kurzu britské libry. Očekává se, že vystoupení z EU spustí oslabení libry vůči dolaru a naopak. „Je tu velký zájem o brexit jako investiční příležitost, především ze strany amerických fondů,“ citoval deník The Times anonymního brokera.

Uspořádání vlastního exit pollu přijde ve srovnání s potenciálními zisky velmi lacině. Podle britských médií by cena přišla na 100 až 500 tisíc liber (3,4 až 17 milionů korun) v závislosti na velikosti. „Když se potkám s manažery fondů, brexit je prvním dotazem. Také se nás ptají, které agentury veřejného mínění jsou podle nás nejlepší,“ citoval Times analytika, který si přál zůstat v anonymitě.

Do částky
500 tisíc
liber by se mělo vejít
uspořádání vlastního
exit pollu.

Brexit podpořilo 250 byznysmenů

Zhruba 250 čelných představitelů byznysu podpořilo kampaň za vystoupení Británie z Evropské unie. Uvedla to skupina Vote Leave, která brexit podporuje. Podnikatelé tak chtějí vyvažovat názor, že britské firmy jsou pro setrvání v EU. Na seznamu Vote Leave podporujících odchod z unie jsou například bývalý generální ředitel bankovní skupiny HSBC Group Michael Geoghegan, šéf řetězce hotelů a pivnic J D Wetherspoon Tim Martin nebo zakladatel nyní zkrachovalé sítě prodejen mobilních telefonů Phones 4U John Caudwell.

Foto: archiv

VÍTEŽ. Tradičně bylo v rámci newyorského autosalonu vyhlášeno světové auto roku. Pro rok 2016 se jím stala energická Mazda MX-5.

Newyorský autosalon se vrátil do minulosti

■ Přehlídce v New Yorku vévodily rozměrné SUV a obří limuzíny, vrátily se velké motory. Není čemu se divit, když Američané platí za litr benzínu jednáct korun.

Jaroslav Matějka

V Američanech se opět probudil hlad po velkých autech. Podle společnosti JATA se například zdvojnásobil odbyt prostorného Dodge Grand Caravanu. Newyorská automobilová přehlídka nový trend jen potvrdila. Byl tu ohromný Lincoln Continental, vedle trůnil velký sedan Kia Cadenza, novinka v segmentu, který se poslední roky jen scvrkával. O kus dále stála nová generace Nissanu Armada.

Opulentní SUV připomíná malý autobus. A do trendu zapadlo i britské Mini, které se předvedlo v „maxi“ provedení. Samozřejmě nechyběly ani „muscle cars“ – třeba Chevrolet Camaro ZL1 o výkonu 640 koní.

Do chodu autosalonu zasáhl i Donald Trump. Ford se stal jeho terčem už loni v červnu. Opakovaně mu vyčítal, že hodlá americké dělníky okrást o práci, protože brzy otevře nový závod v Mexiku. Podle deníku The Wall Street Journal chystá Ford výstavbu závodu v mexickém San Luis Potosí s roční produkcí 350 tisíc aut. Investice bude ve výši 1,5 miliardy dolarů.

V New Yorku na to zareagoval šéf automobilky Mark Fields. Několikrát zopakoval, že Ford je globální společnost. Bude vždy investovat tak, aby zůstal konkuren-

ceschopný. Od roku 2011 investoval v USA 10 miliard dolarů a zaměstnal více než 25 tisíc lidí. „Během příštích čtyř let pak plánujeme investovat v zemi další čtyři miliardy dolarů.“

Rychle se blíží nástup technologických společností Apple, Google a dalších do automobilového odvětví. Tradiční výrobci se toho obávají stále víc. V New Yorku se ale ukázalo, že ne všichni.

Šéf aliance Renault-Nissan Carlos Ghosn velký respekt necítí: „Firmy jako Apple, který v současnosti vyvíjí samoříditelné auto, se nebudou chtít pouštět do produkce aut. Ziskový potenciál je malý. Společnosti ze Silicon Valley upřednostní možnost stát se dodavateli řešení s vysokou přidanou hodnotou.“

Autor je spolupracovníkem redakce

Z parketu

Marek Hatlapatka

Začarovaný kruh

Intervenční kurz koruny vůči euru již platí přes dva roky a trh až na pár výjimek

akceptuje, že závazek ČNB držet korunu uměle podhodnocenou za jakoukoli cenu je neprůstředný. Nyní jsou tématem číslo jedna pro centrální bankéře v celé Evropě negativní úrokové sazby. Proč se o nich vůbec v tuzemských kruzích začíná intenzivně hovořit? Kvůli podpoře ekonomiky těžko. Negativní sazby na straně jedné nezvyšují firmám ani domácnostem,

na straně druhé bud' ublíží střadatelům (pokud by banky přenesly negativní sazby na vklady), nebo sníží stabilitu bankovního sektoru (prostřednictvím nižší ziskovosti bank). Jediným důvodem, proč by v budoucnu mohla či spíše musela ČNB negativní sazby zvažovat, je utlumení poptávky po české měně nebo chcete-li, snížení objemu prostředků nutných k udržování intervenčního kurzu. Jak velké

jsou a budou tržní tlaky na posílení koruny, je do značné míry ovlivněno tím, jak trh vnímá sílu protivníka, pevnost a dlouhodobost jeho závazku. A protivník (ČNB) si nemůže dovolit vynést do éteru jakékoli důvody k pochybnostem o svých nekonečných možnostech intervencí. Prohlásit, že negativní sazby nechceme, ale naše možnosti intervenovat nejsou neomezené, je stejné, jako když budeme tvářit v tvář

hladovému medvědovi tvrdit, že se jej nebojíme, ale pokud se k nám přiblíží ještě o krok, tak nás může bez jakéhokoli odporu sežrat i se svačinou v chlebníku. Doufáme, že trhy neudělají to, co by bezpochyby udělal medvěd, a pokles sazeb do záporu zůstane nadále málo pravděpodobným scénářem.

Autor je hlavním investičním stratégem Cyrrusu

PO BITVĚ. Syrská armáda „dočištuje“ ulice Palmýry poté, co se jí podařilo z města vypudit radikály z IS. Vojákům se přitom naskytl i takový pohled jako v historickém muzeu, kde co nebylo ukradeno, bylo rozbito či rozerváno.

Asad dobyl poničenou Palmýru

■ Historické město bude sloužit jako základna k dalším úderům na Islámský stát. Prezident Bašár Asad dosáhl propagandistického vítězství, které mu může pomoci k politickému přežití.

Karolína Flaszová

Syrské vládní síly dosáhly významného vítězství nad Islámským státem. Za pomoci ruské vzdušné podpory se jim podařilo definitivně vytlačit militanty z Palmýry. Dobyty města na spojnici

mezi Damaškem a syrskými baštami teroristů může podle některých názorů znamenat začátek konce teroristické organizace.

IS unikátní město se starobylými skvosty ovládl loni v květnu a zničil část památek, čímž šokoval celý svět. „Palmýra byla v průběhu století zdemolována nejdnou. Znovu ji obnovíme tak, že bude pro svět pokladem kulturního dědictví,“ prohlásil Asad. Podle památkářů jsou škody menší, než se experti obávali.

Během bojů padly přinejmenším čtyři stovky islamistů. Jejich porážka v Palmýře přichází tři měsíce poté, co byli vyhnáni z Ramádi v sousedním Iráku.

IS ztrácí teritorium i jinde, jeho nepřátelé se snaží přerušit spojení mezi hlavními centry militantů v Sýrii a Iráku a přiblížit se k nim. Palmýra má podle syrské armády sloužit jako základna pro výpady na pozice IS v Rakce a Dajr az-Zauru.

Irácké síly před pár dny uvedly, že s pomocí amerických leteckých úderů a Kurdů zahájily první fázi operace k vytlačení radikálů z Mossulu, město chtějí dostat pod kontrolu do konce roku. Někteří odborníci ale

pochybují o tom, zda je na to místní armáda připravena. Objevují se také varování, že územní ztráty mohou IS motivovat k dalším teroristickým útokům v Evropě, aby dokázal svou sílu.

Asad si nyní úspěchem zajistil lepší pozici pro vyjednávání o setrvání v čele Sýrie. Dobyty historického města mu může u světové veřejnosti pomoci vylepšit obraz, místo krvavého diktátora se pasuje na ochránce kultury. „Dará, Aleppo a Damašek mají větší

strategický význam. Ale Palmýra je nesmírně důležitá pro propagandu,“ řekl al-Džazíře libanonský politolog Imád Salamej.

Moskva zdůrazňuje, že vítězství by nebylo možné dosáhnout bez její pomoci. Ocenění se dočkala i na Západě. „Pokud Putinova vojska pomohla dostat maniaky z Palmýry, pak (a bolí mě to přiznat) je to Rusům velmi ke cti,“ napsal pro Daily Telegraph londýnský starosta Boris Johnson. Kreml znovu potvrdil, že navzdory stahování velké části ruského kontingentu z blízkovýchodní země hodlá pokračovat v bojové pomoci režimu v Damašku.

[Sledujte E15.cz](#)

Moskva

zdůrazňuje, že vítězství by nebylo možné dosáhnout bez její pomoci.

PROTEST. Přestože řecké úřady postupně tábor Idomeni evakuují, střety nespokojených lidí s policií jsou tu na denním pořádku.

V Řecku je 50 tisíc běženců

■ Proud běženců mířících přes Řecko na sever Evropy očividně zpomaluje.

Do přístavu Pireus, kam donedávna připlouvaly denně řádově stovky uprchlíků, jich včera z řeckých ostrovů dorazilo jen 17. Po uzavření hranic s Makedonií v Řecku běženci zůstávají. Korespondentka listu The Guardian s odvoláním na prohlášení

vlády informovala o více než 50 tisících běžencích.

V provizorním táboře Idomeni na řecko-makedonské hranici, který úřady postupně evakuují, zůstává asi 11 400 lidí. Dalších více než 14 400 běženců je v Aténách, 4300 na egejských ostrovech a zbytek pak v jiných částech země. Podle zpravodajského serveru Ekathimerini je v provizorním táboře v přístavu Pireus u Atén ubytováno 5300 lidí.

EU s cílem zastavit migrační proud uzavřela s Ankarou dohodu, jejíž součástí je i vracení běženců zpět do Turecka. Očekává se, že první vyhoštění by se mělo uskutečnit okolo 4. dubna.

Úbytek běženců je znát i na tureckém pobřeží, odkud se vydávají na plavbu na řecké ostrovy. Zatímco v Izmiru byli běženci kdysi všudypřítomní, nyní jsou noclehárny, levné hotely i prostranství u mešit prázdné. /čtk/

V Láhauru zahynulo sedm desítek lidí

Na nejméně sedmdesát mrtvých a přes 340 zraněných vzrostla bilance nedělního útoku sebevražedného atentátníka v pákistánském Láhauru. Většina obětí jsou ženy a děti, děti podle místních médií zahynulo 29. K útoku se přihlásila organizace Džamáate Ahrár, která je jednou z frakcí radikálního hnutí Tálibán.

Útočník, který se odpálil v parku na předměstí desetimilionového Láhauru, metropole Paňdžábu, největší a nejbohatší pákistánské provincie, měl podle prohlášení úřadů asi 20 kilogramů trhavin. Měl také batoh se šrouby, které ničivý efekt nalože ještě zvýšily. „Provedli jsme útok v Láhauru, protože naším cílem jsou křesťané,“ uvedla organizace Džamáate Ahrár. Ta rovněž pohrozila, že je připravena

provést další útoky, mimo jiné i na školy.

Provinciální vláda hned po útoku nařídila uzavření všech veřejných parků a vyhlásila třídní smutek. Obchody na láhaurské hlavní nákupní třídě jsou zavřené.

Armádní a vládní zdroje včera oznámily, že v Paňdžábu bude zahájena operace zvláštních sil proti islámským radikálům. Specialisté dostanou mimořádné pravomoci, aby mohli provádět útočné akce a výslechy podezřelých. „Podrobné podmínky teprve budou stanoveny. Jde o některé právní otázky, ale vláda i armáda jsou na stejné straně,“ sdělil nejmenovaný bezpečnostní zdroj z Láhauru.

Křesťané tvoří asi dvě procenta z 200 milionů občanů Pákistánu. Většina Pákistánců jsou sunnité. /čtk/

Policie má dalšího šéfa kartelu Sinaloa

Mexická policie zatkla ve městě Oaxaca na jihu Mexika údajného finančního šéfa mocného drogového kartelu Sinaloa Juana Manuela Álvareze Inzunzu (na snímku). Álvarez

Inzunza byl hned mexickou policií obviněn z toho, že pro kartel zajišťoval praní špinavých peněz v zahraničí. Čtyřiatřicetiletý Álvarez Inzunza zvaný „král Midas“ podle médií každý rok

vypral 300 až 400 milionů dolarů.

V lednu byl zatčen šéf kartelu Joaquín Guzmán. Na svobodě je zatím druhý boss jednoho z nejmocnějších zločineckých syndikátů Latinské Ameriky Ismael Zambada García.

Kartel Sinaloa operuje na hranicích mezi USA a Mexikem, kde byl minulý týden objeven 380 metrů dlouhý tunel pro pašování drog. Ten začínal v restauraci ve městě Mexicali na mexické straně a končil v kalifornském Calexiku. Policie v něm zadržela pět lidí s balíkem marihuany. Podobnou cestou se pašují i tvrdší drogy včetně kokainu.

Kromě pašování drog je kartel zapleten i do produktového pirátství, obchodu s lidmi a vyžadování výpalného. /čtk/

Krátce

V Číně zatkli příbuzné disidenta a kritika vlády

Čínské úřady zadržely sourozence disidenta a spisovatele Čang Pchinga kvůli článku, který Čang napsal o zatčení jednoho ze svých kolegů. Čang, který žije v Německu, řekl, že jeho dva bratři a sestra byli zadrženi, když přijeli do města Tuo-fu na oslavu otcových narozenin. Čang míní, že ho tak úřady chtějí donutit vzdát se pravidelných textů pro Deutsche Welle.

Egypt chce zprivatizovat některé banky a firmy

Egyptský premiér Šarif Ismáil v neděli v parlamentu představil program oživení ekonomiky a získání zahraniční pomoci a investic. Součástí plánu je zavedení DPH a privatizace některých bank a státních podniků. /čtk/

Organizační změny ve společnosti Heaton

NA POZICI VÝKONNÉHO ŘEDITELE EXPANDUJÍCÍ FARMACEUTICKÉ SPOLEČNOSTI HEATON BYL JMENOVÁN JAN FREDERIK MEHNER.

Působení společnosti Heaton na evropském trhu se stále rozšiřuje. S jejím růstem přicházejí i organizační změny. Do funkce výkonného ředitele pro celou skupinu Heaton byl jmenován Jan Frederik Mehner, který ve funkci nahradil zakladatele společnosti MUDr. Jaromíra Friče.

Jan Frederik Mehner má za sebou devítileté působení v německé farmaceutické společnosti Helm

AG, kde zastával různé pozice od produktového manažera, vedoucího oddělení marketingu až po vedoucí funkci ve strategickém nákupním oddělení. Kromě rychlého osvojení základů českého jazyka je jeho úkolem pokračovat v pozitivním trendu rozvoje společnosti Heaton jak na zavedených trzích České a Slovenské republiky, tak i na nových trzích Rumunska, Slovinska a Bulharska.

Žalobci by měli mít větší odpovědnost. Chybí k tomu ale vůle

■ Docent Právnické fakulty UK, šéf komise pro trestní právo Legislativní rady vlády a také advokát a spoluzakladatel Unie obhájců. **Tomáš Grívn**a patří mezi nejvlivnější právníky v zemi i proto, že může zasahovat do podoby zákonů. Kritizuje novou předlohu o státním zastupitelství, která z nejvyššího žalobce učiní mocného prokurátora. U další důležité normy o trestní odpovědnosti právnických osob je zastáncem možnosti vyvinění.

Pavel Otto

ES Zákon o trestní postižitelnosti firem, samospráv, družstev nebo politických stran platí od ledna 2012. Je tak zásadní změna, kterou schválila Poslanecká sněmovna, tedy odpovědnost ne za vyjmenované delikty, ale prakticky za celý trestní zákoník, nutná?

Otázka je, jestli je nutná, nebo vhodná. Vhodná je proto, že odstraňuje disproporce mezi různými typy právnických osob: jedny stíhat lze, jiné ne. U fyzických osob tomu tak není. Jde o to, aby si i firmy byly rovné před zákonem. Současná úprava například neobsahuje trestné činy proti životu a zdraví, takže nemocnice nepodléhá takovéto silné regulaci. I ve Francii a jinde se na právnické osoby zpočátku vztahovala jen část paragrafů, nyní to jsou téměř všechny. Kromě toho si už české orgány činné v trestním řízení na nový zákon částečně zvykly. To jsou důvody pro rozšíření kriminalizace. Pro mne je podstatné to, že pokud se rozšiřuje okruh deliktů a kriminalita se zvýší, sněmovna přijala možnost vyvinění. A to u všech kategorií možných viníků, nejen u zaměstnanců.

ES Vydavatelé periodik nebo provozovatelé zpravodajských serverů jsou proti tomu, aby ve výčtu trestných činů byla pomluva. Jaký na to máte názor? Nevidím důvod, proč by tam neměla být. Pokud jako redaktor přepíšete

anonymní dopis, aniž byste danou osobu kontaktoval, a v redakci nebude systém, který zabrání tomu, aby váš článek v takovéto nehotové podobě vyšel? Je opravdu minimum případů, kdy byli novináři stíháni za pomluvu. Osobně řadím pomluvu

mezi závažnější trestné činy, protože dosažení nápravy je často mnohem obtížnější než u majetkové ujmy. Navíc v českém právním řádu je pomluva vymezena jen velmi úzce. Naopak v zahraničí je to velmi široký pojem. V mnoha zemích je trestným činem i urážka na cti.

ES Co princip přičitatelnosti? Jak ho má chápat právní laik?

Jde o to, že právnická osoba je v zásadě fikce, jejímž jménem někdo jedná. Takže bylo potřeba vymezit okruh osob, za jejichž jednání bude postihována právnická osoba. Nově má platit, že bez ohledu na to, kdo z firmy nebo samosprávy trestný čin spáchal, bude mít právnická osoba možnost se vyvinít. Platit to má i pro vedoucí pracovníky či statutární orgány. Pokud například lé-

kař zavíní z nedbalosti smrt pacienta a v dané nemocnici bude prokazatelně fungovat preventivní systém, jak tomu předcházet, neměla by být stíhána celá nemocnice, ale jen lékař. Totéž má platit pro dopravní firmu, jejíž řidič způsobí nehodu pod vlivem alkoholu.

ES Patříte mezi zastánce institutu vyvinění, přesvědčil jste o tom i některé členy ústavně-právního výboru. Ne celá právnická obec ale s vámi souhlasí. Proč?

Ministr spravedlnosti poslancům tvrdil, že vyvinění brání některé mezinárodní závazky. Ve skutečnosti je to tak, že o vyvinění nehovoří, což neznamená, že ho zakazují. S dalším protiargumentem přišli státní zástupci, podle nichž bude k vyvinění firem docházet automaticky. To také není pravda, protože se budou přezkoumávat všechny podmínky nutné pro vyvinění. Určité obavy vyjadřuje i předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal. Ten je přesvědčený, že by ustanovení mohlo být

Osobně mi vadí hlavně centralizace a koncentrace moci do rukou nejvyššího státního zastupitelství, respektive jeho šéfa.

Určité problémy s tím ale mají soudy, které ne vždy správně vyhodnotí přičitatelnost deliktů. Otázkou také je, jak si s tím poradí vyšší soudy. Firmy se zatím moc neodvolávaly, případy byly jednoduché. Doufám, že hlavně u velkých společností, jako je Česká pošta nebo Metrostav, které mají prostředky na to, aby se soudily, se dočkáme judikatury.

EB V posledních letech roste aktivita některých státních zástupců, lze hovořit až o aktivismu. Nedostanou do ruky příliš razantní zbraň v podobě dalších paragrafů proti firmám?

Mám dojem, že by si rádi určovali, kterou firmu by obvinili a kterou ne. Ale dost je svazuje zásada, podle níž mají povinnost stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozvědí. Existuje ale opačný princip prosazovaný nejvyšším státním zástupcem, podle něhož by si žalobci skutečně mohli případy vybírat. Argumentem je nutnost stíhat právnické osoby, které jsou jen prázdnými schránkami, a nelze proti nim uplatňovat sankce. Je možné, že to bude prosazeno v rámci rekodifikace trestního řízení. Neodsuzují to, ale velmi by záleželo na nastavení pravidel, protože jinak by mohla nastat nekontrolovaná libovůle. To by bylo velmi nebezpečné.

EB Další důležitý zákon je nová norma o státním zastupitelství. Jako spoluzakladatel Unie obhájců, který mimo jiné zastupuje jednoho z trojice expoliců v kauze Nagyová, jste vůči němu kritický. Je jeho největší slabinou absence dohledu nad protikorupčním speciálem?

Slabších míst je tam více. Osobně mi vadí hlavně centralizace a koncentrace moci do rukou nejvyššího státního zastupitelství, respektive jeho šéfa. Po roce 1989 bylo snahou rozmělnit moc prokurátorů a nyní se k tomuto modelu vracíme. Tím, že škrtnete dvě vrchní státní zastupitelství, si to nejvyšší přímo sáhne na krajská a okresní. Bude chybět filtr. Kromě toho se stávalo, že z některých kauz bylo jedno z vrchních zastupitelství vyloučeno

a pak to převzalo to druhé. To už také nebude možné. Velké případy s přesahem do politiky a ekonomiky bude řešit jen protikorupční speciál. A ten si bude moci kauzy s vysokou mírou benevolence vyzobávat.

EB Co ustanovení, že nejvyšší státní zástupce má od platnosti zákona zůstat ve funkci ještě sedm let, zatímco krajští žalobci skončí za jeden či dva roky?

I k tomu měla vážné výhrady Legislativní rada vlády. To přechodné období, kdy bude moci nejvyšší státní zástupce s kýmkoli pod sebou hýbat, může být nebezpečné. Až se zruší vrchní zastupitelství, jejich pracovníci přejdou pod to nejvyšší, ale nikde se neříká, jak s nimi bude naloženo. Podobně nebezpečné může být i hodnocení žalobců. Má sloužit jen k tomu, aby mohli být povyšováni? Nevím. O každém se budou shromažďovat informace, na každého bude složka.

EB Na druhé straně za některé zásahy a neadekvátní postupy policie či neprovedené případy nenesou žalobci odpovědnost. Mělo by se to změnit?

Čím méně odpovědnosti, tím snazší rozhodování. Pokud jde například o zjevně nevyargumentované obžaloby, jednoznačná odpovědnost v návrhu zákona určitě chybí. Mělo by se o tom znovu na odborné úrovni diskutovat. Není k tomu ale vůle.

Tomáš Gríva (40)

Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a Policejní akademii.

Od roku 2004 je vysokoškolským pedagogem, o šest let později byl jmenován docentem UK v oboru trestní právo, kriminologie a kriminalistika. Publikoval desítky článků, je spoluautorem řady učebnic. Jako advokát asistuje u většiny velkých případů jako Nagyová, OKD, Promopro, Vít Bárta či vynášení informací z BIS.

zneužíváno. Například tak, že do firmy bude nastrčen nějaký statutár, chcete-li obětní beránek, který bude označen za viníka, zatímco firma poukáže na to, že má zavedený preventivní systém a tím bude z obliga. Toto nebezpečí vnímám. Je na policii a žalobcích, aby prokázali, zda systém nebyl vytvořený jen na papíře a byl skutečně funkční. Pokud tomu tak nebude, pak se vyvinění na firmu vztahovat nemůže. Tento model mají i jiné země. A pravda, mnoho jiných alternativních řešení není.

EB Co konkrétně musí firma udělat, aby měla možnost se z jednání ať už někoho z vedení nebo řadových zaměstnanců vyvinít? Ve světě se tomu říká compliance programy. Jde o tři základní soubory opatření: preventivní, detekční a reaktivní. Nejprve si musíte zanalyzovat možná rizika porušení zákona, nastavit nástroje, jak je odhalovat a předcházet jim, a nakonec jak tato rizika odstraňovat. Je to například efektivní

vzdělávání zaměstnanců, jasně definovaná odpovědnost jednotlivců, kontrola systémem čtyř očí, vyvození pracovníprávních důsledků při pochybení. Je ale třeba, aby to byl živý organismus schopný přizpůsobovat se změnám. Sepsat etický kodex stačit nebude.

EB Kde firmy naleznou nějaký návod, metodiku?

Bohužel žádné návody zatím v Česku neexistují. V důvodové zprávě návrhu novely zákona se sice píše o tom, že compliance programy přinesou firmám zvýšení nákladů, co přesně ale znamenají, tam nestojí. Stát to zatím nijak nedefinoval a není ani žádný náznak, že by se k tomu chystal. Ve Velké Británii nebo v Itálii to mají na starosti ministerstva spravedlnosti a vnitra. Není to jednoduchá záležitost, protože univerzální a podrobnou metodiku vyhovující všem právnickým osobám si nedovedu představit. Určitý rámcový návod, co by měly udělat, by ale stát vypracovat měl.

!! Čím méně odpovědnosti, tím snazší rozhodování. Pokud jde například o zjevně nevyargumentované obžaloby, jednoznačná odpovědnost v návrhu zákona určitě chybí.

EB Podle statistik roste v Česku počet stíhaných firem nad evropský průměr. Očekával jste takový vývoj? Zákony se nepřijímají jen z formálních důvodů, takže očekávatelné to bylo. I systém vzdělávání soudců a státních zástupců je v Česku poměrně dobrý, takže nový zákon začali poměrně záhy aplikovat. Za čtyři roky byla odsouzena necelá stovka právnických osob, naopak dvacet jich bylo obžaloby zproštěno.

Foto E15 Michael Tomáš 2x

Tvář dne

„Pokud Putin pomohl dostat maniaky z Palmýry, pak (a bolí mě to přiznat) je to Rusům ke cti,

řekl londýnský starosta
Boris Johnson
str. 14

Foto: Reuters

Komentář

Martin Čaban

Babiš udělal z ANO hradní stranu

Navzdory prvnímu dojmů pronesl Andrej Babiš minulý týden ve sněmovně skutečně významný projev. Ne že bychom se dozvěděli něco převratného o farmě Čapí hnízdo. Velmi výrazně se ovšem změnilo hnutí ANO. A také bylo možné zahlédnout budoucnost českého veřejného prostoru. A že to tedy nebyl hezký pohled.

Popořadě. Andrej Babiš mluvil na mimořádné sněmovní schůzi svolané kvůli kauze Čapí hnízdo dlouho. Nemluvil ale téměř vůbec o farmě a evropské dotaci. Místo toho přednesl cosi jako 90minutovou syntézu všeho svého předvolebního i povolebního křiku. Vylíčil v černých barvách celé čtvrtstoletí porevolučního vývoje s jednou jedinou, o to však nápadněji výjimkou. Zcela neposkvřen vyšel z Babišova výkladu dějin Miloš Zeman. Jako by na něj a jeho roli šéf ANO zapomněl.

Nezapomněl. Dokonce je jisté, že kdyby chtěl, dokázal

by Babiš barvitě vylíčit věci, jako byla opoziční smlouva či privatizace bank v čele s IPB a tak dál. Jenže on nechtěl. Tím udělal z hnutí ANO hradní stranu. Aby to bylo ještě nápadnější, podkouřil Zemanovi v následných rozhovorech bezvýhradnou podporou jeho čínské politiky a pak je tady samozřejmě ten plánovaný prezidentský křest zvířátek na Čapím hnízdě. Podnikatelský étos Babišova hnutí

Babiš důsledně dělí společnost na lidi, které má koupené on, a na ty, které má koupené někdo jiný. V tom je jeho pohled blízko Hradu.

byl definitivně nahrazen étosem hradním.

Pro Babiše tento posun není složitý. Jak vyplynulo ze sněmovního projevu, jeho vidění světa je tomu Zemanovu velmi blízké. Babiš zcela důsledně dělí společnost na lidi, které má koupené on, a na ty, které má koupené někdo jiný. Pro svobodnou vůli nebo demokratické procesy v tomto světě není místo. Ti, které má koupené on, se však netěší žádné zvláštní úctě,

jsou prostě součástí soukolí. Bylo to vidět i na Babišově chování vůči místopředsedkyni ANO a první místopředsedkyni sněmovny Jaroslavě Jermanové, která schůzi předsedala. Miroslav Kalousek se s ní alespoň hlasitě hádal. Šéf ANO ji ignoroval. Když se jej snažila usadit do slušnějších kolejí parlamentní diskuze, prostě mluvil dál, aniž ji vzal na vědomí. Však také Jermanová po chvíli poslušně zmlkla.

Podobné vidění, dělicí svět tlustou a neprůchodnou čarou na „my“ a „oni“, vládne i Hradu. Ničení vlajek podél cesty čínského prezidenta do Lán či jejich trucovitě nahrazování tibetskými není kdovíjakým hrdinstvím, ale také to není žádný atentát. Přesto hlava státu (ústý mluvčího) označuje strůjce těchto protestů i jejich sympatizanty za „fašizující Čecháčky“ a TOP 09, jejíž starosta Prahy 6 si dovolil proti vlajkám na Evropské ulici protestovat, za „extremistickou stranu“.

Vzhledem k tomu, že Zeman i Babiš obývají čelná místa žebříčku popularity, je jejich vliv na veřejnou debatu enormní. Pokud ještě výrazněji spojí síly a dále vyostří dělení jejich účastníků na dva tábory, nejspíš jim to zajistí dobré volební výsledky. Ale dopad na kvalitu českého veřejného prostoru bude drtivý.

Glosa

Pelikán do zoo?

Vláda bude zítra na svém jednání ve svérázné situaci. Má schválit návrh zákona o státním zastupitelství, který ve sněmovně nemá šanci projít ani přes koaliční poslance. Ministr spravedlnosti Pelikán přišel s verzí, která dále posiluje již tak velmi mocná státní zastupitelství a oslabuje jejich kontrolovatelnost. A vytváří speciální úřad, který bude zcela bez kontroly.

Nikdo nemůže zůstat klidný při představě, že by ho jednou obsadil tak zběsilý mančaft, jaký dnes sedí třeba na vrchním státním zastupitelství v Olomouci. Tomu musel minulý týden hodit na hlavu stíhání spousty osob a firem v kauze státních IT zakázek i nejvyšší zástupce Zeman, který jinak drží nad lřtvanem a spol. ochrannou ruku. Poslanci v zákoně nenechají kámen na kameni a výsledkem bude paskvil. Jestli jde Pelikán s takovým návrhem do vlády, tak buď žije zcela mimo realitu, nebo je to exot, který patří do zoo jako ulitlí ibisové.

Pavel Páral

Kresba: Milan Kounovský

Vím, že mám sakra štěstí

■ Irský herec Colin Farrell se ve světě velkého filmu pohybuje od roku 2002, kdy se ukázal ve Spielbergově sci-fi *Minority Report*, válečné akci *Hartova válka* a thrilleru *Telefonní budka*. Další ohlas mu přinesla černá komedie *V Bruggách*, za niž získal Zlatý glóbus. Za novinku *Humr* byl nominován na Evropskou filmovou cenu.

Iva Přivřelová

E15 Dystopická romance *Humr* se odehrává ve světě, kde si každý nezadaný musí najít partnera, jinak bude proměněn ve zvíře dle svého výběru. Váš hrdina David si zvolil humra, jaké zvíře byste si vybral vy? Nějaké, které umí létat. Někdy mám sny, v nichž létám.

E15 Humra natočil Řek Jorgos Lanthimos, který má prý dost neobvyklý styl práce. Čím je specifický? U většiny projektů, na kterých jsem pracoval, zažijete určité množství zkoušek a konverzací s režisérem a scenáristou, projdete procesem podrobného studování a osvojování materiálu na základě dlouhých debat o postavách, jejich historii a situaci. Jorgos vůbec nic z toho nedělá.

E15 Bylo těžké si na to zvyknout? Ani ne. Neměli jsme zakázáno si sami vymýšlet zázemí, postoje a city svých postav, i když já to nedělal. Všichni protagonisté *Humra* jsou vlivem patriarchální společnosti, v níž žijí, emocionálně ztlumení, omráčení, jako by se svých citů a svých kritérií pro výběr partnera zřekli. Proto nemělo smysl podporovat partu herců, aby vzájemně rozebírali, co jejich postavy cítí. *Humr* není současný film, ovšem ani staromódní. Není ani naturalistický, násilně vložený

Foto: dtk

naturalismus by jen neutralizoval krásu a trapnost toho všeho. Takže bylo dobře, že nás Jorgos držel v nevědomosti. Museli jsme o to víc být na natáčení duchem přítomní. Nejlepší způsob, jak dostat výjimečnost scénáře, bylo dělat toho co nejméně a prostě dodržovat, co bylo na papíře.

E15 Jak se vám po takovém zážitku vracelo k normální práci? Snadno. Rád pracuji s různými režiséry, kteří používají různé způsoby, jak příběh dostat na plátno. Někteří rádi zkouší tři týdny, někteří zkouší dva dny, někteří s vámi chtějí mluvit ve tři hodiny ráno a pořád vám píšou e-maily. Někteří jako Jorgos nebo Woody Allen nechtějí o scénáři mluvit vůbec. Rád mezi těmito styly přeskakuji.

E15 Pro roli Davida jste se i fyzicky změnil, nabral jste kilogramy a nechal jste si narůst knírek. Proč? Pomohlo mi to vcítit se do role. Moje tělo bylo najed-

nou dost jiné, cizí, což se hodilo. Vypadám ve filmu jako Jorgosův spoluscenárista Efthymis Filippou. Je to náhoda, knírek a kila jsem si pořídil ještě předtím, než jsem ho potkal. Efthymis byl celou dobu na place a někdo tam po něm chtěl autogram, protože si myslel, že to jsem já. Efthymis mu samozřejmě řekl, že se spletl.

E15 Proč jste vlastně chtěl hrát v *Humrovi*? Zaujala vás ta neobvyklá zápleтка, nebo jste chtěl pracovat s Jorgosem Lanthimosem? Obojí. Tyhle dvě věci jsou vcelku nerozlučné. Viděl jsem jeho *Špičák*, asi dva roky poté mi zavolal můj agent, že Jorgos chystá svůj první anglicky mluvený film. Už to mě zaujalo, scénář *Humra* mě pak dostal, nic takového jsem nikdy nečetl. Jen občas se dostanete ke scénáři, který je pozoruhodný, dojemný, unikátní a dobrý. Do stejné skupiny mistrů podle mne patří třeba Martin McDonagh, se kterým jsem natočil *V Bruggách*. Ačkoli je jeho

styl jiný než Jorgosův, i on má velmi osobitý hlas.

E15 Viděl jste McDonaghovu divadelní novinku *Hangmen*? Ano, hned týden po premiéře. Je to hodně šílené a hodně dobré. Moc se mi to představení líbilo.

E15 *Hangmen* je první McDonaghova hra od jeho filmu *Sedm psychopatů*, kde jste si také zahrál. Vy se neplánujete vrátit do divadla? Někdy bych moc rád, už jsem na jevišti nestál tak šestnáct let, naposledy v londýnském Donmaru. Ale ty filmy se mě zatím pořád dost naotravují, takže u nich ještě nějaký čas vydržím.

E15 Příště vás uvidíme v očekávané fantasy *Fantastická zvířata a kde je najít*. Četl jste *Harryho Pottera*, z jehož magického světa novinka vychází? Knihy jsem nečetl. Ale viděl jsem všechny potterovské filmy.

E15 Pro vaši kariéru bylo klíčové drama *Tábor tygrů* z roku 2000, už o dva roky později z vás byla celebrita. Líbilo se vám být slavný? Něco se mi na tom líbilo, něco ne. Někdy jsem slávu využil ve svůj prospěch a užíval si ji, jindy jsem chtěl, aby mě nechali na pokoji. Je dobré pochopit, jak irelevantní sláva je, když jde o to, co jste opravdu za člověka. Ovšem díky slávě si můžete dovolit různé věci. Třeba získat dobrá místa na koncertech. Nebo zaplatit prarodičům pobyt v dobrém pečovatelském domově. Sláva prostě není jenom dobrá nebo jen špatná. Záleží, jak se k ní postavíte, jak jí přizpůsobíte svůj život. Možná to zjednodušuji, ale víte jak. Záleží, na co soustředíte většinu svého času.

E15 *Humr*, který získal Cenu poroty na festivalu v Cannes nebo Evropskou filmovou cenu za scénář, vás po pár méně úspěšných projektech dostal zase na výsluní. Vnímáte to také tak?

Moje kariéra se pořád mění. Padáte, stoupáte... Už necítím tu opilost pozornosti jako na začátku a zažil jsem hodně propadů, ale to je v pořádku, stále pracuji. A čím dál víc si tu práci užívám. Ironicky proto, že se s ní méně identifikuji, méně mi záleží na tom, jakou hodnotu má pro můj život. To mě dřív ochromovalo. Od té doby, co je má práce méně spojená s mou vlastní identitou, se na ni dokážu víc soustředit a víc si ji užít.

E15 Možná se teď i méně staráte o kontrolu, kterou máte nad výsledným filmem?

Ano. I v tom bylo natáčení *Humra* skvělé. Takové osvobozující. Také začínám s produkcí, čímž se dostávám k další oblasti kontroly nebo spíš vlivu, kterou neznám. Každý film teď беру jako další součást životního dobrodružství. Vím, že mám sakra štěstí. **Více E15.cz**

Autorka je spolupracovnicí redakce

Krátce

Thálie získali
Zindulka i Županič

Potřiadvacáté udělila Herecká asociace ceny Thálie. Nejlepší jevištní výkony předvedené v roce 2015 byly oceněny v Národním divadle v Praze. Cenu za nejlepší činoherní výkony si odnesli Zora Valchařová Poulová za roli ve hře Srpen v zemi indiánů a Radim Madeja za výkon ve hře Novecento (1900). V opeře excelovali Jordanka Derlovová v Ohnivém andělovi a Jaroslav Březina v Její pastorkyni. Ceny za celoživotní dílo obdrželi Stanislav Zindulka, Dalibor Jedlička, Pavel Ždichynec a Ladislav Županič. Zvláštní cenu Kolegia 2015 pak získal Petr Weigl, filmový, televizní a divadelní režisér a dramaturg.

Febiofest
ovládli Vrabčáci

Vítězem 23. ročníku Mezinárodního filmového festivalu Praha – Febiofest je islandsko-dánské drama Vrabčáci režiséra Rúnara Rúnarssona. Citlivý příběh o chlapeckém dospívání v kulisách islandského venkova podkresluje hudba klávesisty slavné islandské kapely Sigur Rós. Rúnarsson, který už byl za svůj snímek oceněn na MFF v San Sebastianu a Chicagu, za ocenění poděkoval prostřednictvím videozáznamu. /čtk/

Tipy

E15

ČT art 21.10

IDA

Koprodukční drama z roku 2013 líčí setkání mladé polské adeptky klášterního života Anny s vlastní tetou, zapálenou komunistkou, která v padesátých letech posílala na smrt kněze a další odpůrce režimu.

Sochař českého jazyka slaví osmdesátiny

■ Díky přátelství s Ladislavem Smoljakem má čtyřicet let vyprodané divadlo. S Jaroslavem Uhlířem napsal písně, které mají pod kůží přinejmenším dvě generace. A spolupráce se synem Janem z něj udělala jednoho z nejúspěšnějších českých filmových tvůrců všech dob. Zdeněk Svěrák je fenomén.

Martin Čaban

Asi každý zná ve svém okolí někoho, kdo dokáže proplovat většinou běžných neformálních komunikačních situací téměř výhradně za pomoci citací nejruznějších pasáží z českých filmů. Pravděpodobně nadpoloviční část konverzačního arzenálu těchto jedinců pochází z pera či z úst jediného muže. Zdeňka Svěráka, který o velikonočním pondělí oslavil 80. narozeniny.

Výjimečnost Svěrákovy stopy v české kultuře spočívá především v tom, co by manažer výrobního závodu mohl popsat jako poměr kvalita-množství. Ve všem, co koná, se Svěrákovi daří udržet kvalitativní latku když ne na hvězdné úrovni, tak alespoň na úrovni důstojné. Dobrým příkladem jsou třeba Diktáty, periferní střípek Svěrákovy televizní tvorby. Asi se nezapiší do dějin audiovizuální produkce, byly to ale pořady, které přiměly desítky tisíc lidí dělat ve volném čase doma to, co většina z nich ve škole upřímně nenáviděla, a současně se při pohledu na televizní obrazovku necítit trapně.

Z jakého zřídla může vyjít dílo rozkročené od prózy přes písně a film až po divadelní tvorbu, které zároveň žádnou svou částí nepadá do bahna prvoplánové podbíživosti? Odpověď je prostá: ze Svěrákovy bezvýhradné, bezmála

obrozené lásky k jazyku. I tam, kde začne obsah kulhat a hrozit pádem k trapnosti, podrží celek nad vodou forma tvarovaná s citem a úctou k jazykovým prostředkům. Svěrák sám říká, že má-li se věta stát součástí jeho scénáře, musí mu „chutnat“. A jeho chuť je vytríbená.

OSUDOVÝ ROZHLAS

Sám o sobě by cit pro slovo na takový tvůrčí gejzír nestačil. Ve Svěrákově případě jej doprovodila píle, disciplína a dar pro neopulentní a neuřvaný humor. A po čertech šťastná ruka na výběr spolupracovníků. Ve Svěrákově životě nastal zlom v červenci roku 1962, kdy opustil učitelské řemeslo a nastoupil do Československého rozhlasu.

V prostorách jeho redakce se zamotal do dvou klíčových vztahů, z nichž se dodnes nevymanil. S kolegy Karlem Velebným a Jiřím Šebánkem začal připravovat rozhlasový pořad z imaginární nealkoholické vinárny U Pavouka, v němž se poprvé v českém éteru objevuje postava Jára Cimrmana. Na konci října 1966 se koná první schůzka Společnosti pro rehabilitaci osobnosti a díla Jára Cimrmana, jež ve složení Svěrák – Šebánek – Ladislav Smoljak – Miloň Čepelka rozhoduje o založení Divadla Jára Cimrmana.

V tutéž dobu v téže redakci se Svěrák setkal s mladým hudebníkem Jaroslavem Uhlířem. Z jejich spolupráce vzešly stovky písní od táborákového šlágru Severní vítr přes megahit Jiřího Schelingera Holubí dům po roztleskávací dětský popěvek Není nutno. V dětské písni objevili oba autoři nevyužitý tvůrčí i komerční prostor. Jejich Hodiny zpěvu, vysílala-

né v televizi od roku 1988 do roku 1999, měly velký úspěch a nahrávky plnily hojně prodávaná alba. Nemluvě o tom, že tři pohádkové „miniopery“ z Hodin zpěvu spojil Svěrák

ve scénáři komerčně úspěšné (a dobré) pohádky Tři bratři z roku 2014. Ač v posledních letech dochází k určité renesanci dětské písně, autorské dvojici Svěrák-Uhlíř nejspíš

Kreša Břetislav Kovařík

žádný rodič ještě dlouho neunikne. Asi nebude ani chtít.

SAMÁ NEJ

V polovině šedesátých let se vlastně začíná psát i třetí z klíčových Svěrákových tvůrčích kapitol. Šestého února 1965 se mu narodil syn Jan. Filmová tvorba Zdeňka Svěráka z období před listopadem 1989 zasluhuje plný respekt, ale teprve pád komunismu a zahájení spolupráce se synem Janem jej katapultovaly do nejužší špičky českého filmu.

Přišlo to těsně po sobě. Film Obecná škola, prvotina autorské dvojice Zdeňka (scénář) a Jana (režie) Svěráků, měl premiéru v roce 1991. Film si vysloužil i oscarovou nominaci za nejlepší zahraniční film, leč cenu nedostal. Pro scenáristu Zdeňka Svěráka to byla už druhá podobná zkušenost, v roce 1987 se o Oscara ucházel film Jiřího Menzela Vesničko má středisková. Pět let po Obecné škole se Svěrákové podepsali pod film Kolja. Sentimentální příběh zřejmě dokonale udeřil na struny doby a kromě velkého komerčního úspěchu (tržby 45 milionů korun pouze v Česku) získal jako třetí český (československý) film v historii Oscara za neameřícký film. Svěrákové mají rovněž na kontě nejdražší český film všech dob (Tmavomodrý svět) a také komerčně nejúspěšnější český film, totiž Vratné lahve s tržbami přes 124 milionů korun.

ZLIDOVĚNÍ

Jakkoli je „zlidovění“ umělecké tvorby jistě poctou autorovi, Svěrák poznal i její odvrácenou stranu. V roce 2004 rozvěsil hobbymarket Bauhaus billboardy se sloganem „...upeč třeba zeď“ bez Svěrákova souhlasu, ačkoli šlo o zjevný odkaz na píseň Dělní. Po letech vysoudil Svěrák na Bauhausu 200 tisíc korun, které poslal Centru Paraple, jež v roce 1994 spoluzaložil a je mu od té doby věrným a pilným patronem. Komičtější epizodou byl Svěrákův spor s politickým hnutím Hlava vzhůru, pro něž exposlanec ODS Tomáš Ůlehla složil před volbami v roce 2013 pitomou píseň, do níž vepsal verš „metelešku blesku/pojďme pomoci Česku“. Využil výrazu z filmu Marečku, podejte mi pero!, kde zazněl jako překlad fráze „jděte si po svých“ do blíže neurčeného jazyka. Po několika kolech trapných výmluv poslalo hnutí Hlava vzhůru 30 tisíc korun Centru Paraple a Svěrák žalobu nepodal.

Člověk Svěrákova významu ale narazí na politiku i ve vážnějších případech. A Svěrákovi slouží ke cti, že se po listopadu 1989 nenechal přemluvit k výraznějšímu politickému angažmá. Možná proto, že si natloukl už před revolucí. V roce 1961 vstoupil do KSČ. Po deziluzi způsobené sovětskou okupací stranu v roce 1969 opustil, ale jako populární osobu jej státní moc ze zřetele nepustila. V roce 1977 podepsal takzvanou Antichartu. Po revoluci se za to s lítostí omluvil a podpis označil za projev zbabělosti. V půli roku 1989 podepsal Několik vět a v listopadových dnech se účastnil revolučního cvrkotu.

PEVNÉ RYSY

Zdeňk Svěrák není homo politicus. Je ve své kůži na jevišti a před filmovou kamerou, nikoli v předvolebních klipech. A mluví na široké publikum. Kéž by všichni umělci toužící po širokém publiku byli ochotni klást na sebe i na své auditorium takové požadavky jako Svěrák. Je-li jednou z funkcí literatury zachytit a do budoucna uchovat jazyk a jeho podobu, pak Svěrák svým dílem staví češtině sochu, jejíž rysy, na rozdíl od těch na bustě Jára Cimrmana, ještě dlouho nebudou strhané.

Zdeňk Svěrák (80)

- narodil se 28. března 1936 v Praze.
- v roce 1958 absolvoval Vysokou školu pedagogickou, učil v Měcholupech a v Žatci.
- je spoluautorem 14 her Divadla Jára Cimrmana, s Jaroslavem Uhlířem vydal 19 alb, podílel se na 31 filmových scénářích, hrál ve 41 filmech.
- je držitelem jednoho Oscara, dvou Českých lvů za nejlepší scénář a jednoho za mimořádný přínos kinematografii.
- s chotí Boženou má dvě děti: spisovatelku a překladatelku Hanu Jelínkovou a režiséra Jana Svěráka.

A161003465

Spojené státy autokratické

Záhada jménem Donald Trump se blíží rozluštění. Volí jej hlavně lidé skrytě toužící po diktatuře. V USA jich je 44 procent

Čtete v týdeníku Euro. Právě v prodeji.

www.euro.cz

Fotoreportáž

VELIKONOCE. Vyvrcholením jarních svátků je v lidovém pojetí velikonoční pondělí spojené s koledou, pomlázkou a tradičními pokrmy. Pro křesťany je dnem, který následuje po neděli zmrtvýchvstání Ježíše Krista, vrcholu liturgického roku. Slavilo se však celý předchozí týden. Například děti s řehtačkami a hrkači obcházejí náměstí v Lanžhotě na Břeclavsku (1) a maléřečky zdobily tradiční kraslice (2). V pondělí pak koledníci ze Slováckého krúžku ve Svatobořicích-Mistříně na Hodonínsku vyrazili za děvčaty (3). Ke koloritu Velikonoc patří také ztříbené kontroly na silnicích zaměřené na alkohol za volantem (4).

Foto: tisk-4x